

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΣΤΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΙΧΝΟΣ

Αναβιώνοντας την Τέχνη του Γυαλιού

ΓΙΑΝΝΑΚΗ ΑΝΝΕΤΑ | ΚΑΚΑΒΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΣΤΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΙΧΝΟΣ
Αναβιώνοντας την Τέχνη του Γυαλιού

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΓΙΑΝΝΑΚΗ ΑΝΝΕΤΑ | ΚΑΚΑΒΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ
ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ : Σ. ΤΣΙΡΑΚΗ
ΤΟΜΕΑΣ Ι
ΜΑΡΤΙΟΣ 2017
ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΕΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Η παρούσα διπλωματική παρουσιάζει την απόπειρα παρεμβολής και συνεργασίας με το βιομηχανικό τοπίο των Λιπασμάτων της Δραπετσώνας, μέσω προσθήκης χρήσεων πολιτισμού και εκπαίδευσης, σχετικές με την τέχνη του γυαλιού.

Η περιοχή των Λιπασμάτων αποτελεί ένα εμφανώς μεγάλο αστικό κενό, μια γκρίζα ζώνη για το παράκτιο μέτωπο, καθώς από το κλείσιμο και την κατεδάφιση των παλαιών εργοστασιακών μονάδων παραμένει σε αχρησία. Την ίδια στιγμή αυτό αποτελεί ευκαιρία αυτή η μεγάλη κενή έκταση να αποτελέσει έναν τόπο διεξόδου της αστικής ζωής προς τη θάλασσα, ένα χώρο πρασίνου καθώς και να ανακαλέσει μνήμες λόγω του έντονου ιστορικού παρελθόντος της.

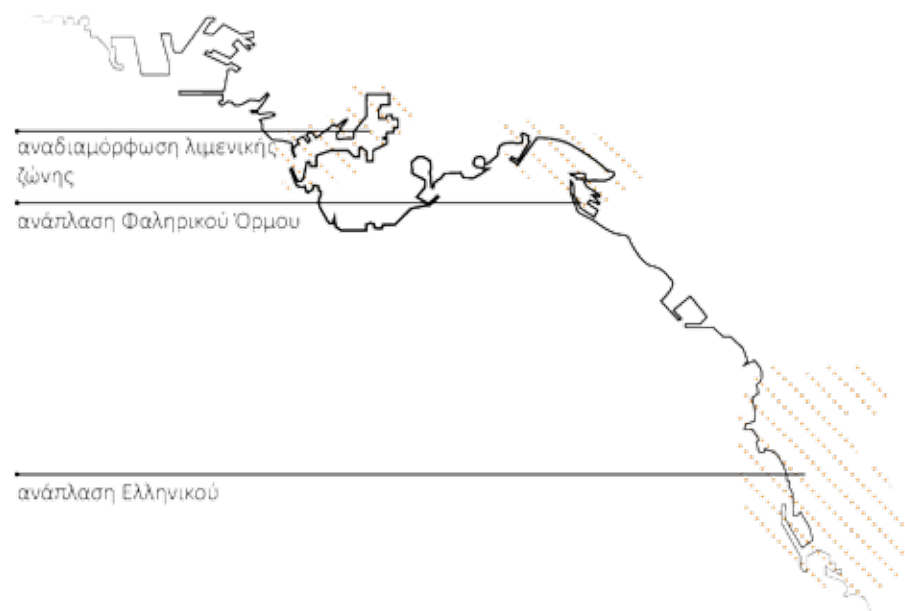

Η περιοχή μελέτης εντοπίζεται στην ευρύτερη περιοχή της Δραπέτσώνας, ως κομμάτι του δυτικού αττικού παραλιακού μετώπου. Η Δραπέτσώνα, που υπάγεται στο Δήμο Κερατσινίου – Δραπέτσώνας, συνορεύει με τους δήμους Πειραιά, Νίκαιας και Περάματος.

- αποκλεισμός πρόσβασης
- περιορισμένη πρόσβαση
- λιμάνι
- παραλία

α. προσβασιμότητα στο θαλάσσιο μέτωπο

αναδιαμόρφωση λιμενικής ζώνης
ανάπλαση Φαληρικού Όρμου

ανάπλαση Ελληνικού

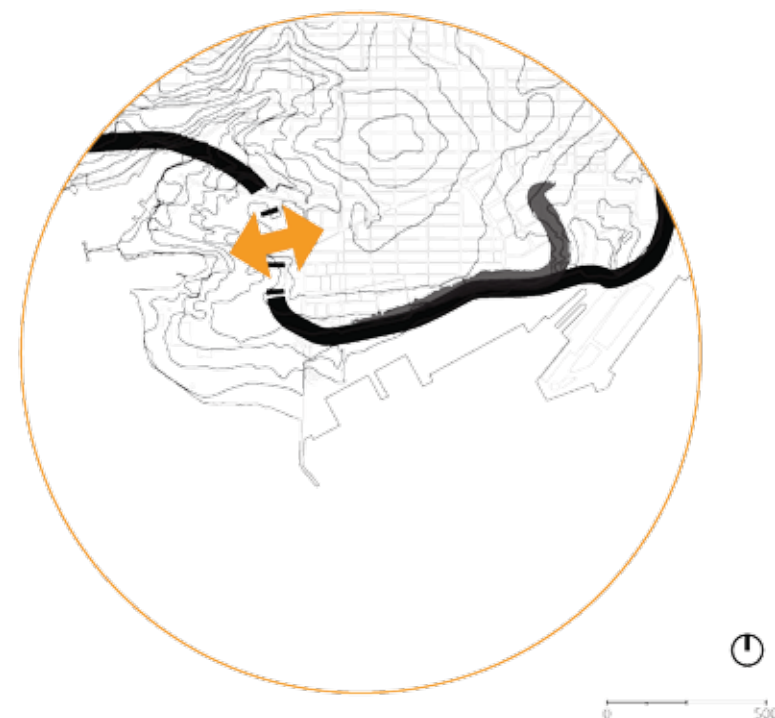
β. ασυνέχεια χρήσεων- παρεμβάσεων

Μελετώντας το αττικό παραλιακό μέτωπο, εμφανίζεται σε μακροσκοπική κλίμακα ο τρόπος κατά τον οποίο η περιοχή της Δραπετσώνας συμπληρώνει την ακτογραμμή.

Από το νότο προς το βορρά σταδιακά η πρόσβαση προς το θαλάσσιο μέτωπο περιορίζεται, είτε λόγω χρήσης, είτε λόγω διαμόρφωσης. Συνολικά, εντοπίζεται μια ασυνέχεια του παραλιακού μετώπου και ειδικά στο βόρειο τμήμα του, λόγω των λιμενοβιομηχανικών χρήσεων σε αυτό.

Το ρυθμιστικό σχέδιο του 2021 ορίζει την αναδιαμόρφωση του παραλιακού μετώπου. Σε αυτά τα πλαίσια τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει πολλές προσπάθειες και προτάσεις από ποικίλους φορείς που στοχεύουν στην ανάπλασή του. Πιο συγκεκριμένα, οι απόπειρες αυτές έχουν επικεντρωθεί στην αναδιαμόρφωση της λιμενικής ζώνης, την ανάπλαση του φαληρικού όρμου, καθώς και την ανάπλαση του Ελληνικού. Επειδή, όμως, οι προτάσεις αυτές προκύπτουν από διαφορετικούς φορείς, παρατηρούνται ασυνέχειες. Με άλλα λόγια, προτείνονται χρήσεις που αγνοούν τη συνέχεια με την πόλη, χρήσεις που δεν απευθύνονται στο σύνολο της ακτογραμμής, ούτε στο σύνολο του πληθυσμού, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει ενιαία αντιμετώπιση ή επίλυση του προβλήματος της προσβασιμότητας στη θάλασσα και της σχέσης της με την πόλη.

Εστιάζοντας στην περιοχή της Δραπετσώνας παρατηρείται ότι, λόγω της τοπογραφίας αλλά και της Περιφερειακής Λιμένος, που αποτελεί ένα πολύ αυστηρό όριο, η πρόσβαση προς το παράκτιο μέτωπο καθίσταται αδύνατη. Μοναδική διέξοδο αποτελεί η περιοχή παρέμβασης, η περιοχή των Λιπασμάτων

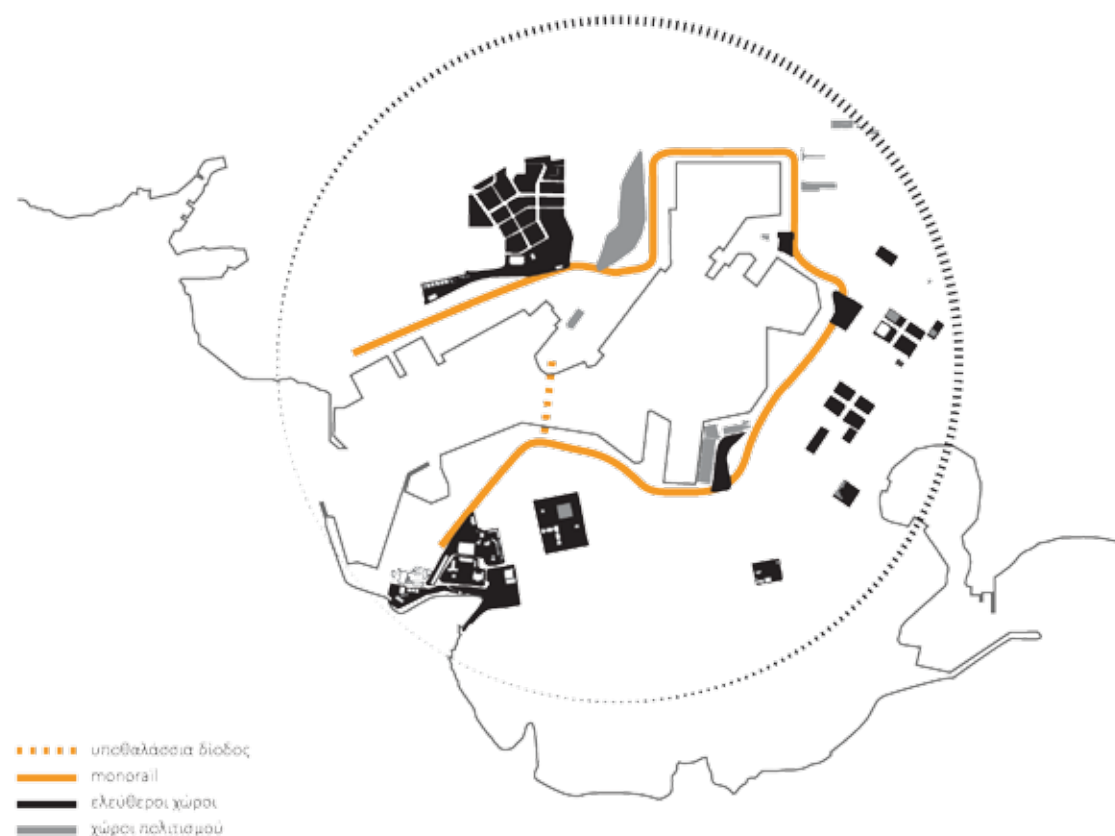
γ. μοναδική ευκαιρία εξόδου προς τη θάλασσα

έγκριση και ανακοίνωση σχεδίου πολιτιστικής ακτής πειραιά	-----	2010
παρουσίαση masterplan	-----	2011
αντίδραση κατοίκων Δραπετσώνας για την επέκταση της λιμενικής ζώνης		
προκήρυξη Ανοιχτού Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού για τον ανασχεδιασμό του υπάρχοντος αποθηκευτικού σταθμού σιτηρών (SILO) στο λιμάνι και του περιβάλλοντος χώρου του σε Μουσείο Ενάλιων Αρχαιοτήτων	-----	2012
προκήρυξη Ανοιχτού Αρχιτεκτονικού Διαγωνισμού «Ανασχεδιασμός υπάρχοντος κτιρίου σε Αρχαιολογικό Θεματικό Μουσείο Πειραιά και Ανάπλαση χερσαίας περιοχής του ΟΛΠ σε κοινόχρηστο υπαίθριο χώρο και σε πάρκο με κλειστό χώρο στάθμευσης κάτωθεν αυτού»	-----	2014
παραχώρηση περιοχών ΟΛΠ σε COSCO	-----	2016
παραχώρηση ζώνης 50μ από την ακτογραμμή στον Δήμο Δραπετσώνας		

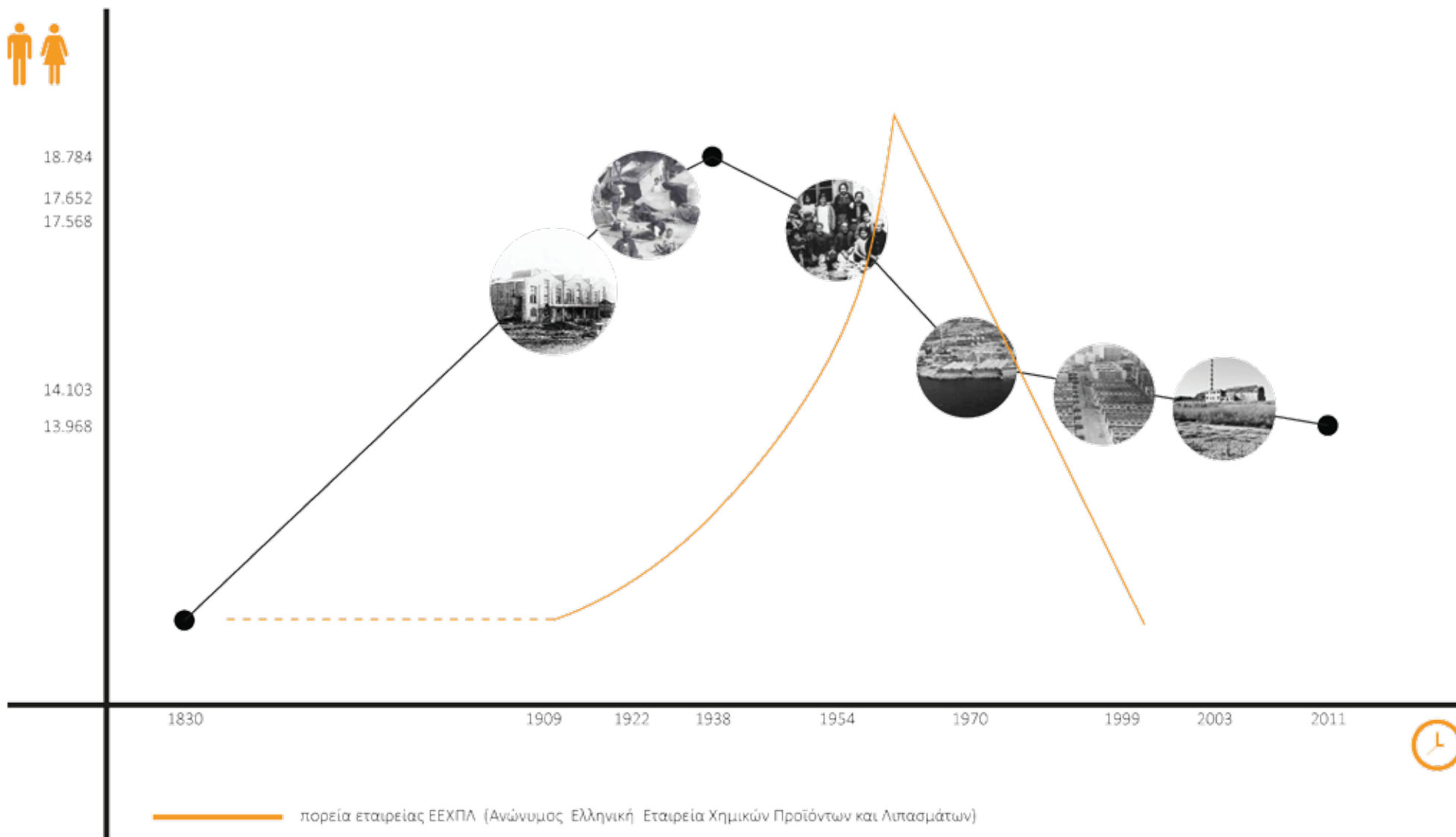
α. το χρονικό των προτάσεων

Από το 2010 η περιοχή των Λιπασμάτων αποτελεί τμήμα της πολιτιστικής ακτής Πειραιά. Εντός αυτού του πλαισίου έχουν γίνει ποικίλες προτάσεις για τον τρόπο με τον οποίο θα αναδιαμορφωθεί ο μεγάλης σημασίας λιμένας της Αττικής.

Παρατηρώντας κανείς επί χάρτου τις προτάσεις αυτές (Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά, Μουσείο Ενάλιων Αρχαιοτήτων, Ναυτικό Μουσείο κλπ.) σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες πολιτιστικές χρήσεις και τους ιστορικούς χώρους, προκύπτει ένα δίκτυο πολιτιστικών χρήσεων που λόγω του κλειστού σχήματος του, φαίνεται να στρέφεται και να αναφέρεται κυρίως στο εσωτερικό του λιμανιού του Πειραιά, αποκλείοντας κατά κάποιον τρόπο την υπόλοιπη ακτογραμμή. Κατά συνέπεια αποκλείεται και η περιοχή της Δραπετσώνας, παρά την εγγύτητά της.

β. κλειστό δίκτυο χρήσεων

α. πληθυσμιακή εξέλιξη δραπετσώνας

Ο πληθυσμός της Δραπετσώνας δημιουργήθηκε και εμπλουτίστηκε σταδιακά από ποικίλες πληθυσμιακές ομάδες καθώς, λόγω της εγγύτητας της περιοχής με το λιμάνι του Πειραιά, κατέφθαναν διαρκώς νέοι πληθυσμοί. Οι ομάδες αυτές απέδωσαν στην περιοχή μια ιδιαιτερότητα και ποικιλομορφία.

Το 1830 καταφθάνουν οι πρώτοι κάτοικοι, νησιώτες που εγκαταστάθηκαν. Το 1909, με την ίδρυση των εργοστασίων χημικών λιπασμάτων στην περιοχή, εμφανίζεται το πρώτο μεγάλο κύμα εγκατάστασης νέου πληθυσμού. Το δεύτερο μεγάλο κύμα έρχεται το 1922, με την άφιξη των προσφύγων, λόγω της Μικρασιατικής Καταστροφής.

Η ανάπτυξη και η ευμάρεια του εργοστασίου συνδεόταν άμεσα με την πληθυσμιακή αύξηση της περιοχής. Οι εισροές των πληθυσμών διαμόρφωναν με τα χρόνια ένα αντίστοιχο αστικό τοπίο. Αναπτύσσονται παραπήγματα και πολύ πυκνή δόμηση. Την αστική δομή αυτή συνοδεύει ένα έντονα ανθυγιεινό περιβάλλον λόγω της βιομηχανικής δραστηριότητας.

Αντίστοιχα η αποβιομηχάνιση της περιοχής έφερε έντονο αντίκτυπο στον πληθυσμό. Οι κάτοικοι άρχισαν να κατευθύνονται προς το εσωτερικό της Αττικής. Το εργοστάσιο έκλεισε οριστικά το 1999 και κατεδαφίστηκε το 2003.

Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του εργοστασίου πραγματοποιήθηκαν προσπάθειες αποσυμφόρησης της πυκνότητας της δόμησης της περιοχής. Το 1935 δημιουργήθηκαν προσφυγικές κατοικίες, ενώ το 1960 έγινε η λεγόμενη μάχη της παράγκας κατά την οποία πραγματοποιήθηκε κατεδάφιση των παραπηγμάτων και μετεγκατάσταση των κατοίκων σε εργατικές πολυκατοικίες του κράτους.

Στη σημερινή πληθυσμιακή κατάσταση της Δραπετσώνας μπορούν να γίνουν οι εξής παρατηρήσεις.

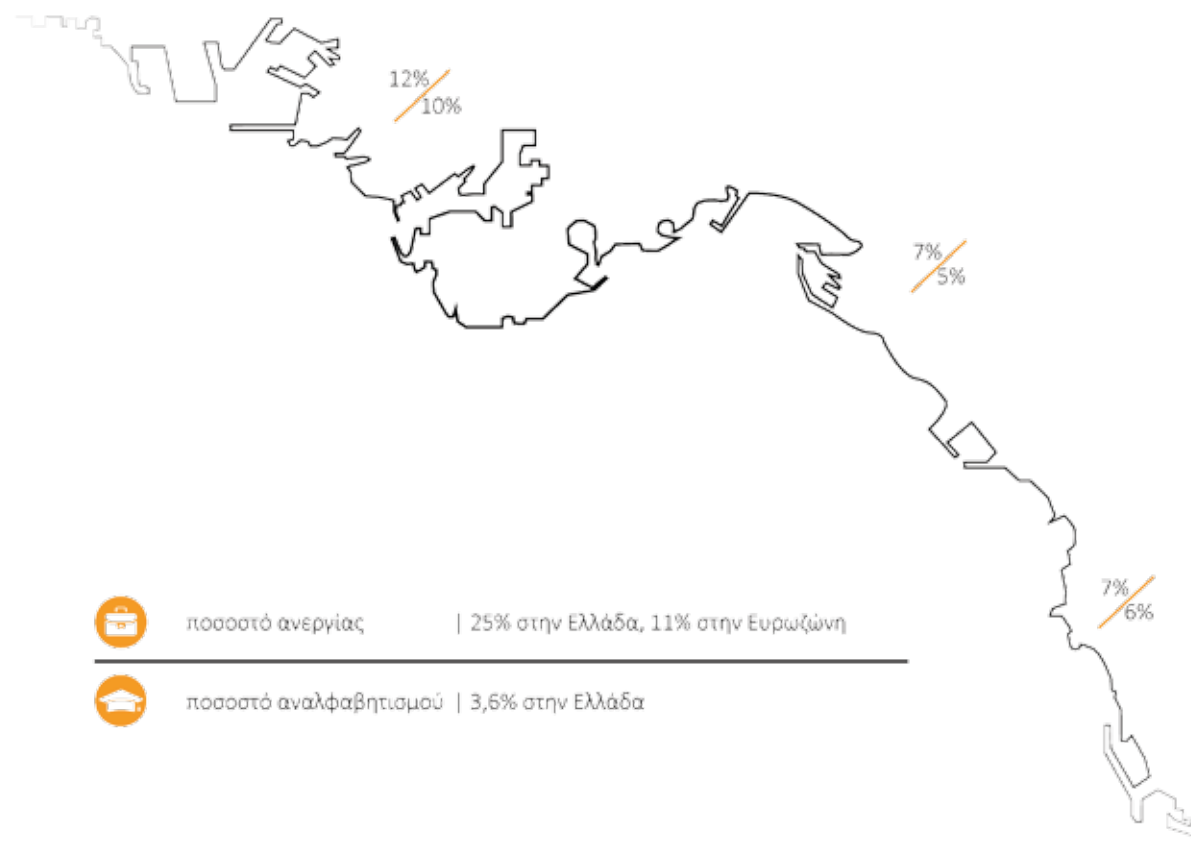
Σε σχέση με το υπόλοιπο παραλιακό μέτωπο παρουσιάζει μεγάλο ποσοστό ανέργων και αναλφάβητων, το οποίο είναι άμεσα συνυφασμένο με την ύπαρξη και το κλείσιμο του εργοστασίου.

Επίσης, παρατηρείται διπλάσσια ανεργία σε σχέση με τον πανελλαδικό μέσο όρο.

Σε σχέση με τις παροχές που προσφέρει η περιοχή, σύμφωνα με πορίσματα μιας διαδικτυακής έρευνας του δήμου:

- 65% των κατοίκων δηλώνει λίγο έως καθόλου ικανοποιημένο με την ποιότητα και την ποσότητα των ανοιχτών χώρων της περιοχής. Είναι λογικό το ποσοστό αυτό, καθώς αντιστοιχεί μόνο 1 τμ ελεύθερου χώρου ανά κάτοικο, ενώ το ευρωπαϊκό πρότυπο είναι 18 τμ.
- 70% δηλώνει λίγο έως καθόλου ικανοποιημένο με τις αθλητικές εγκαταστάσεις της περιοχής
- 70% δηλώνει λίγο έως καθόλου ικανοποιημένο με τις πολιτισμικές εκδηλώσεις της περιοχής

πορίσματα διαδικτυακής έρευνας, Ιούλιος- Οκτώβριος 2014
(πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο Δήμου Κραταπινίου-Δραπετσώνας, 2015-2019)

ποσοστό ανεργίας | 25% στην Ελλάδα, 11% στην Ευρωζώνη

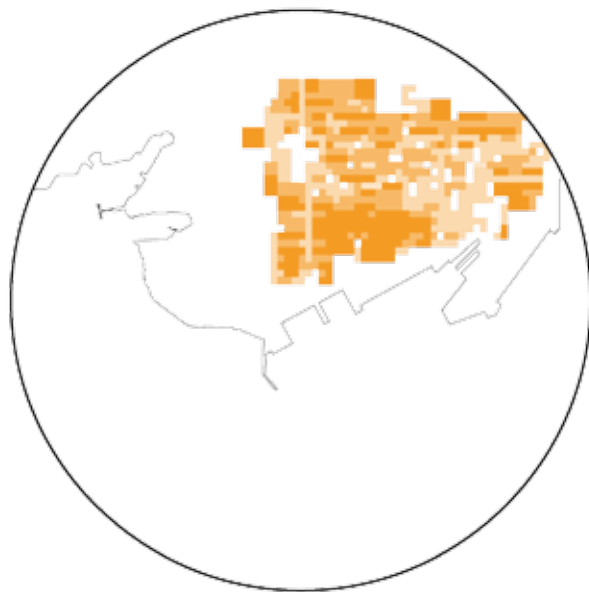
ποσοστό αναλφαβητισμού | 3,6% στην Ελλάδα

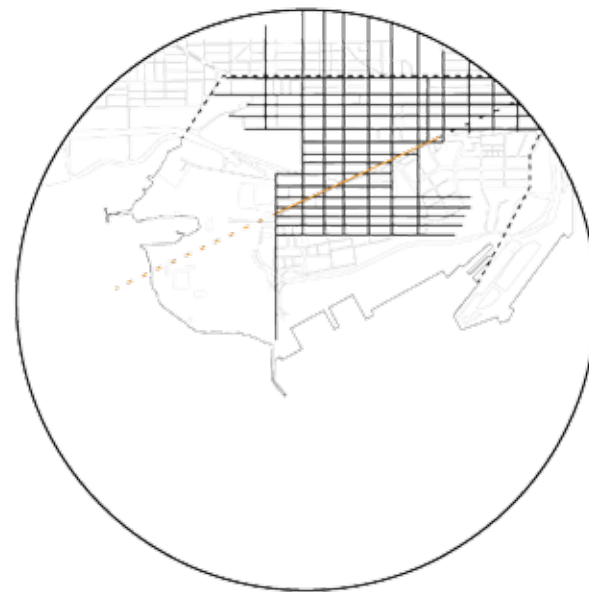
0 6000

β. ανεργία και αναλφαβητισμός στο παραλιακό μέτωπο (πηγή: ΕΣΥΕ, απογραφή 2011)

α. πυκνότητα δόμησης

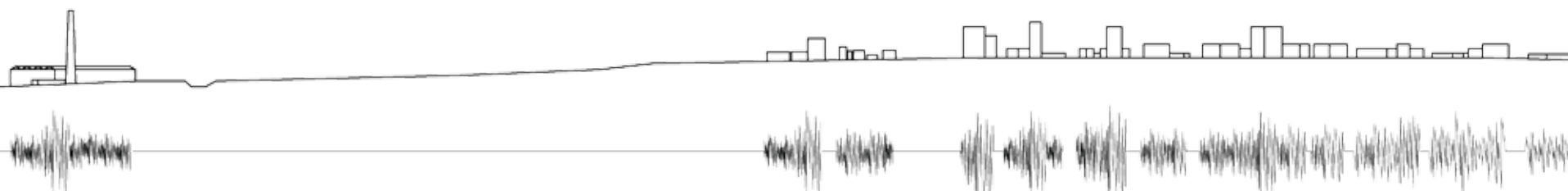

β. αστικός ιστός

Σε επίπεδο χρήσεων κυριαρχεί η κατοικία με ορισμένους εμπορικούς άξονες.

Όπως προαναφέρθηκε, πρόκειται για περιοχή με μεγάλη πυκνότητα δόμησης αλλά και ποικιλομορφία στην αστική ένταση. Δίπλα σε μια πολυώροφη πολυκατοικία μπορεί κανείς να δει ένα μονοώροφο κτίσμα, απομεινάρι των παρατηγμάτων.

Εντούτοις, παρά την χρονικά άτακτη διαμόρφωση της περιοχής τα οικοδομικά τετράγωνα ακολουθούν την ορθοκανονικότητα του υποδάμειου συστήματος. Μοναδική διαφοροποίηση αποτελεί η οδός Εθνικής Αντιστάσεως, ο ιστορικός άξονας που δημιουργήθηκε για την ένωση της περιοχής των Λιπασμάτων με τις προσφυγικές κατοικίες.

γ. δομική ένταση

i. συνέχεια και συμπλήρωση της πολιτισμικής ακτής Πειραιά

ii. ανάδειξη της Βιομηχανικής Ιστορίας

iii. ανάπλαση του παραλιακού μετώπου

ΥΠΕΡ
ΤΟΠΙΚΟ

Η γεωγραφική της θέση, σε συνδυασμό με την ιστορική της εξέλιξη, προσδίδουν στη Δραπετσώνα έναν έντονα τοπικό χαρακτήρα, ενώ η ύπαρξη του εργοστασίου και η εγγύτητα με το λιμάνι του Πειραιά μια υπερτοπικότητα.

Με βάση αυτό το δίπολο (τοπικό/ υπερτοπικό) προκύπτει ο διτός χαρακτήρας της περιοχής και ορισμένα βασικά ζητήματα και ανάγκες αυτής. Η επίλυση αυτών των ζητημάτων, ορίζει τους στόχους και τις επιδιώξεις της εργασίας.

ΤΟΠΙΚΟ

i. απόσβεση της αστικής έντασης

ii. εξασφάλιση ελεύθερων χώρων πρασίνου

iii. απόδοση στη γειτονιά

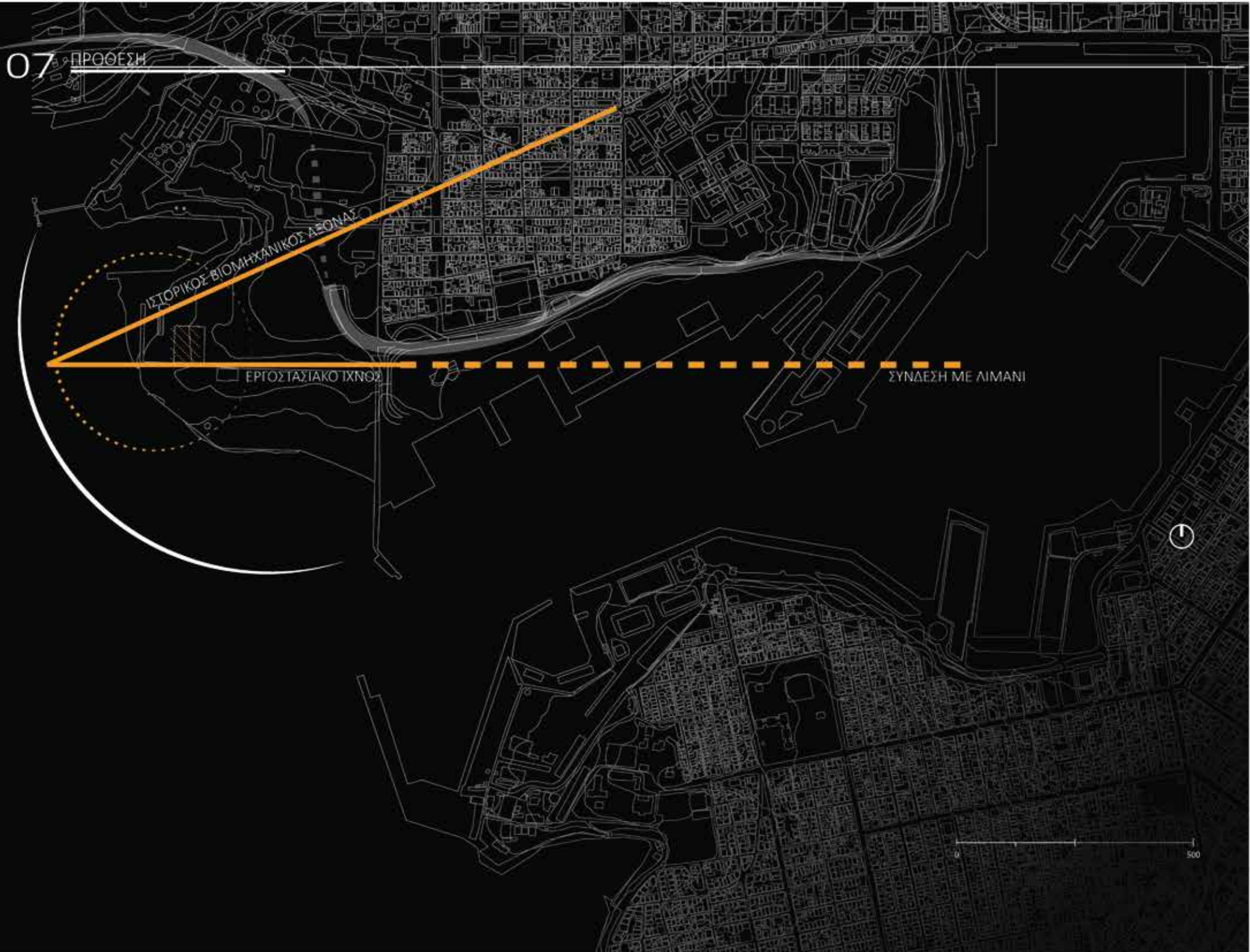
iv. επανένωση με τη θάλασσα

v. ευκαιρίες κατάρτισης και εκπαίδευσης

vi. εξασφάλιση υγιεινός περιβάλλοντος διαβίωσης

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΔΕΘΝΑΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΚΟ ΤΧΝΟΣ

ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΛΙΜΑΝΙ

Η διπλωματική αναπτύσσεται ακολουθώντας τα ζητήματα που προκύπτουν σε τοπικό και υπερτοπικό επίπεδο. Τίθεται ως βασικός άξονας της πρότασης για την περιοχή, η σύνδεση αυτών των δύο πόλων, του τοπικού και του υπερτοπικού, χρησιμοποιώντας ως χωρικές εκφράσεις αυτών τη γειτονιά της Δραπετσώνας και το λιμάνι του Πειραιά αντίστοιχα.

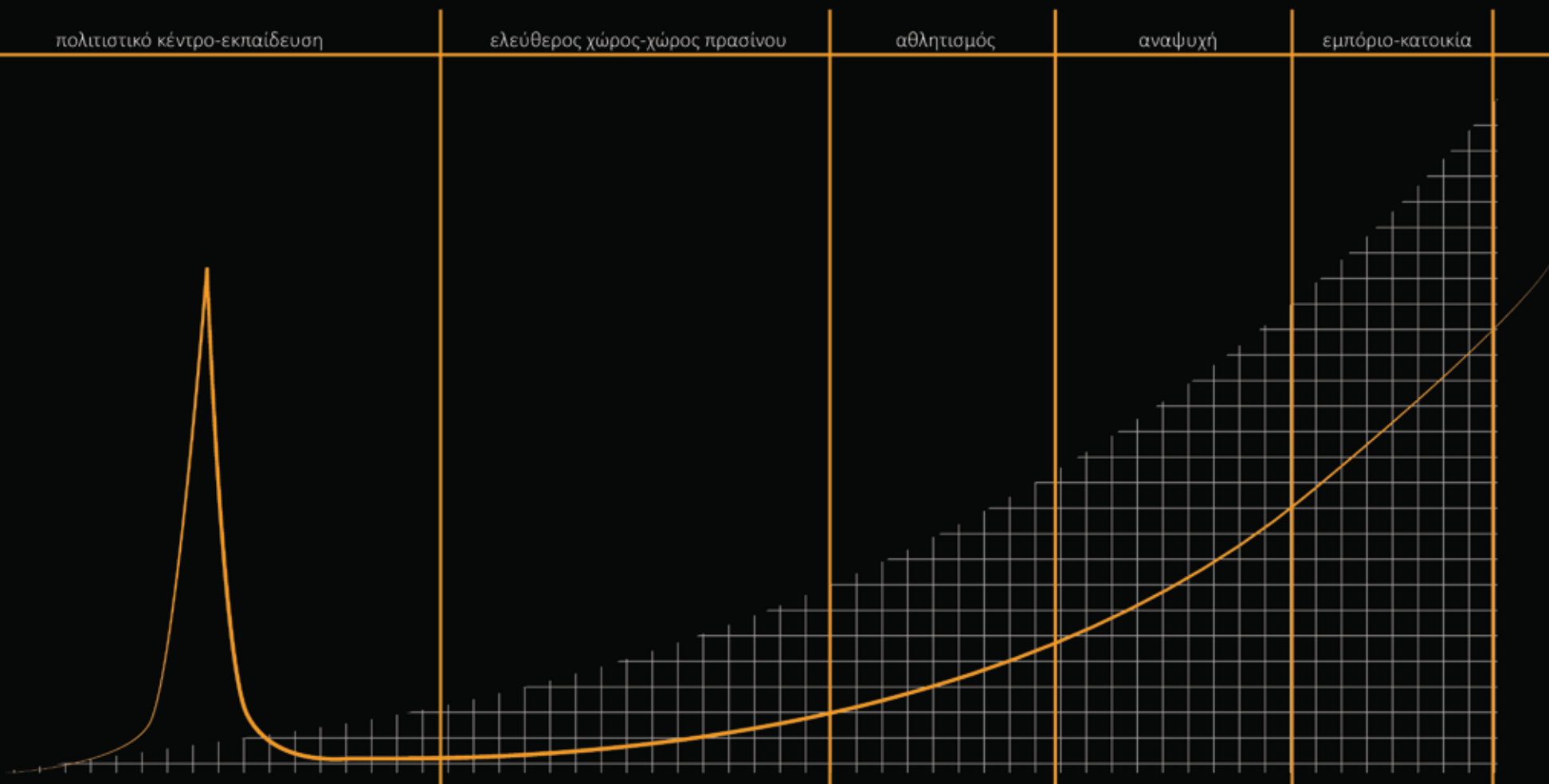
Η σύνδεση αυτή επιτυγχάνεται με τη συνέχιση της ιστορικής βιομηχανικής οδού, της Εθνικής Αντιστάσεως, εντός του χώρου παρέμβασης ως άξονα σύνδεσης με το τοπικό και τη χρήση του υπάρχοντος βιομηχανικού ίχνους, που συνδέει τις εναπομείναντες βιομηχανικές χρήσεις με το λιμάνι ως άξονα σύνδεσης με το υπερτοπικό.

Ως εκ τούτου, οι προτεινόμενες χρήσεις πολιτισμού και εκπαίδευσης τοποθετούνται στην ένωση των δύο αυτών αξόνων και χωροθετούνται κοντά στην ακτογραμμή, εξασφαλίζοντας τη συνέχεια της πολιτιστικής ακτής. Παράλληλα, αναδιαμορφώνεται το θαλάσσιο μέτωπο.

α. συνέχιση του κανάβου του αστικού ιστού

γ. σβήσιμο χρήσεων προς τη θάλασσα

Όσον αφορά τον υπόλοιπο χώρο προς ανάπτυξη, ιδανικά, θα παρέμενε ένας ελεύθερος πράσινος χώρος που θα αποδιδόταν στη γειτονιά. Παρ' όλα αυτά, αναγνωρίζοντας τις ενδεχόμενες μελλοντικές ανάγκες ανάπτυξης της περιοχής προτείνεται ένα πιθανό σενάριο επέκτασης της πόλης μέσα στο χώρο. Η πρόθεση αυτή εντοπίζεται, αρχικά, στη συνέχιση και το σταδιακό σβήσιμο του αυστηρού καννάβου της πόλης, και σε επίπεδο χρήσεων αντίστοιχα, ένα σταδιακό σβήσιμο της έντονης δραστηριότητας της πόλης προς το παραλιακό μέτωπο, μια σταδιακή εκτόνωση της αστικής έντασης.

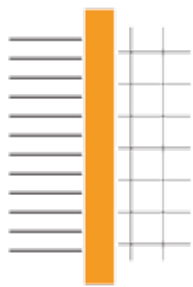
Πιο συγκεκριμένα, αν ήθελε κανείς να μιλήσει για πιθανές χρήσεις, δίνεται ένα αρχικό κομμάτι στην κατοικία και το εμπόριο. Ακολουθεί μια ζώνη αναψυχής και αθλητισμού. Έπειτα, μεσολαβεί ένας ελεύθερος χώρος πρασίνου, μέχρι την έξαρση που συμβαίνει στο τελευταίο κομμάτι της παρέμβασης, δίπλα στο παλιό υαλουργείο, με την τοποθέτηση των χρήσεων πολιτισμού και εκπαίδευσης.

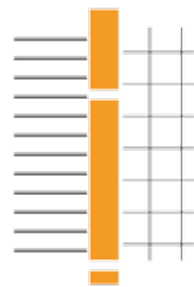

Με βάση τους μέχρι τώρα προβληματισμούς και στόχους που έχουν τεθεί, συνεχίζεται η ανάλυση της περιοχής παρέμβασης. Αρχικά, εξετάζοντας τους τρόπους πρόσβασης στην περιοχή, γίνεται δεκτή η κατασκευή του μονορέιλ και η δημιουργία σταθμού αυτού στα Λιπάσματα Δραπετσώνας, το οποίο και θα συνδέει την περιοχή με το σταθμό του ΗΣΑΠ στον Πειραιά.

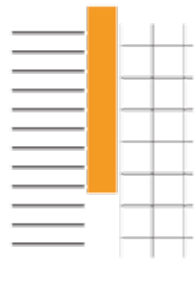
Σε επίπεδο γειτονιάς η πρόσβαση στην περιοχή, τη δεδομένη χρονική στιγμή, δεν είναι πλήρως ελεύθερη καθώς υπάρχουν τμήματα πλήρους αποκλεισμού της εισόδου λόγω ψηλών τοιχωμάτων, άλλα τμήματα ελεγχόμενης πρόσβασης με συρματοπλέγματα που επιτρέπουν την είσοδο για περιορισμένο χρονικό διάστημα και μόνο ένα σημείο ελεύθερης εισόδου μέσω του πάρκου του Υδατόπυργου.

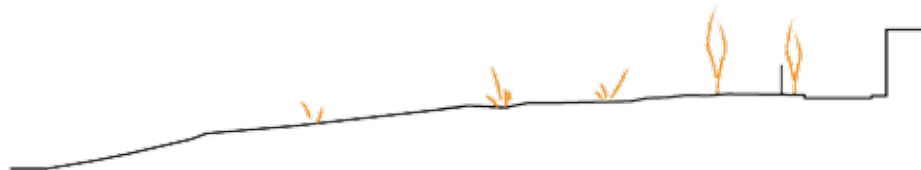
i. αποκλεισμός

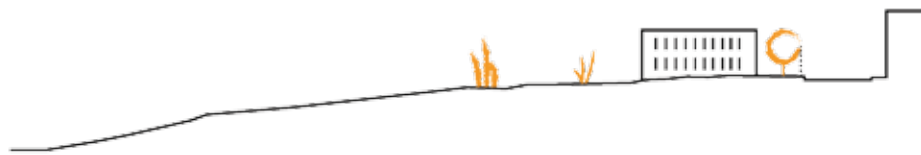
ii. ελεγχόμενη είσοδος

iii. ελεύθερη είσοδος

i. αποκλεισμός

ii. ελεγχόμενη είσοδος

iii. ελεύθερη είσοδος

β. προσβασιμότητα οικοπέδου

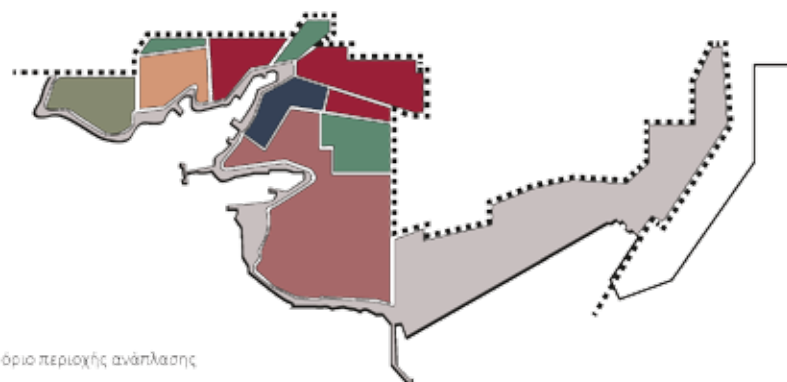

- ελεύθερης ταχείας κυκλοφορίας
- κυρίες τοπικές αρτηρίες
- τοπική οδός
- πεζόδρομος

- στάση τρόλεϋ
- στάση λεωφορείου

- ελεύθεροι χώροι

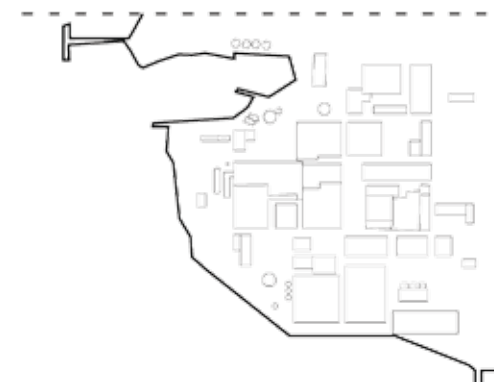

- όριο περιοχής ανάπλασης
- ελεύθεροι χώροι
- ιδιοκτησία ελληνικού δημοσίου | ΟΛΠ
- ιδιοκτησία ελληνικού δημοσίου | ΕΥΔΑΠ
- ιδιοκτησία πρώτου τύπου κτηματική
- ιδιοκτησία MOBIL
- ιδιοκτησία ΑΓΕΤ ΗΡΑΚΛΗΣ
- ιδιοκτησία ΒΡ

α. ιδιοκτησιακό καθεστώς

Ένα ιδιόμορφο χαρακτηριστικό της περιοχής παρέμβασης, όπως φαίνεται και στο γράφημα, είναι το υφιστάμενο ιδιοκτησιακό καθεστώς. Η περιοχή είναι κατακερματισμένη και διαμοιρασμένη σε ποικίλους φορείς.

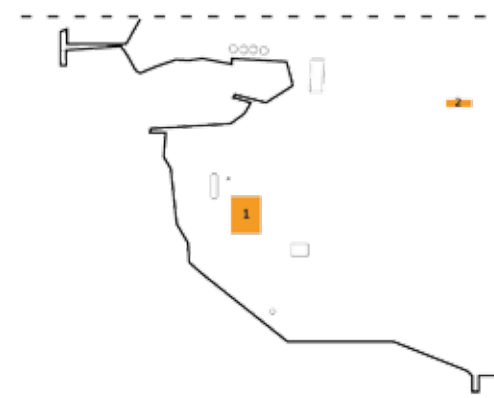
Όλη η περιοχή ορίζεται από το 20?? ως περιοχή ανάπλασης. Εμείς εστιάζουμε στο τμήμα όπου εδραζόταν το εργοστάσιο της εταιρίας λιπασμάτων, η οποία εντοπίζεται και στο διάγραμμα. Βλέπουμε, λοιπόν, την πυκνότητα των κτιρίων προ κατεδαφίσεως αυτών. Συνολικά καταλάμβαναν ??? τμ. Και απαρτιζόνταν από ??? συνολικά κτίρια. Από αυτά σώθηκαν μόνο ???, τα οποία είναι το Ινστιτούτο Κανελλόπουλου, ο υδατόπυργος, η καμινάδα, τα σιλό, το κτίριο στον κόλπο των σφαγείων, ο κεντρικός ηλεκτρικός σταθμός και το υαλουργείο. Στο σύνολο αυτών χρήσεις τοποθετούνται στο υαλουργείο και το ινστιτούτο. Στο υαλουργείο βρίσκουμε τις χρήσεις πολιτισμού και εκπαίδευσης, ενώ στο ινστιτούτο δεχόμαστε πως θα γίνει εκεί η μεταφορά και διατήρηση του αρχείου της εταιρείας.

β. λιπάσματα δραπετσώνας | κτιριακό δυναμικό προ κατεδάφισης

γ. λιπάσματα δραπετσώνας | εναπομένειαν κτιριακό δυναμικό

- 1. υαλουργείο
- 2. ινστιτούτο Κανελλοπούλου

δ. λιπάσματα δραπετσώνας | προτεινόμενη χρήση- παρέμβαση

Για την αναλυτικότερη παρουσίαση της σύνθεσης αξίζει να αναφερθούν κάποια ενδεικτικά στοιχεία για το κτίριο του υαλουργείου. Τον Ιανουάριο του 1914 ολοκληρώνονται οι εγκαταστάσεις του υαλουργείου, το οποίο σε αυτό το πρώτο στάδιο λειτουργίας του παράγει φιάλες και χοντρά τζάμια («εξοχικά χοντρά τζάμια»). Τον Ιούνιο του 1915 αποφασίζεται η κατασκευή ειδικού κλιβάνου για την παραγωγή υαλοπινάκων. Η ημερήσια παραγωγή υπολογίζεται σε 25.000 τ.μ. υαλοπινάκες. Το 1916 παράγονται προϊόντα πράσινης υάλου. Το υαλουργείο αποτελεί πλέον το 1/3 του συνόλου του εργοστασίου. Το 1920 το υαλουργείο του εργοστασίου κατέχει την 4η θέση στον κόσμο. Παράγει και επιτραπέζια σκευή χωρίς όμως να έχει ξεκινήσει ακόμα την παραγωγή υαλοπινάκων. Το εργοστάσιο προσαρμόζεται στις νέες μεθόδους και ανακαλύψεις που έγιναν από την έναρξη του πολέμου γύρω από τον εξοπλισμό του υαλουργείου. Το 1923 πλέον, οι υαλοπινάκες του υαλουργείου γίνονται ανάρπαστοι λόγω της εξαιρετικής τους ποιότητας. Το 1971 εγκαθίσταται η πέμπτη μηχανή διαφανών υαλοπινάκων «Foucault», και νέα υαλουργική πρέσα τύπου M.D. ιαπωνικής κατασκευής στον κλάδο αυτόματης παραγωγής επιτραπέζιων ειδών (πρεσαριστά ποτήρια). Μετά από 57 χρόνια παύει οριστικά η παραγωγή χειροποίητων αντικειμένων. Το 1981 ολοκληρώνεται ο υαλουργικός κλιβανός έλκυσης υάλου τύπου Glaverbel. Γίνονται μελέτες από το Ινστιτούτο για την προστασία του περιβάλλοντος και την εξοικονόμηση ενέργειας. Παρά την επιτυχή πορεία του, η φθίνουσα πορεία του εργοστασίου επιβάλλει τη διακοπή της λειτουργίας του

Υαλουργείου από τις αρχές της δεκαετίας του '90.

Στο συγκρότημα των Λιπασμάτων υπήρχαν πέντε κλιβανοί αριθμημένοι ως Νο 30, 40, 60, 70 και 80. Από αυτούς οι κλιβανοί 30 και 40 ήταν οι παλαιότεροι ενώ οι υπόλοιποι ήταν μετέπειτα προσθήκες. Οι κλιβανοί Νο 30, 40, 60, 70 στεγάζονται στο κτίριο του παλιού υαλουργείου το οποίο χρονολογείται γύρω στο 1914. Βέβαια με την πάροδο των χρόνων έχουν γίνει πολλαπλές επεμβάσεις προκειμένου να ανταποκριθεί το κτίριο στις εκάστοτε νέες ανάγκες. Έτσι έχουν γίνει προσθήκες καθ' ύψος με μεταλλικά πατάκια ενώ η όλη στέγαση του κτιρίου γίνεται με μεταλλικό σκελετό και επικάλυψη από φύλλα λαμαρίνας. Έχουν διατηρηθεί οι περιμετρικοί πέτρινοι τοίχοι και ο βασικός μεταλλικός σκελετός.

Μετά την κατεδάφιση του εργοστασίου, κρίνεται διατηρητέο. Ωστόσο, η αχρησία και η ερείμωση έχουν φέρει το κτίσμα σε μια πολύ άσχημη κατάσταση.

0 200

Θέαση

πολιτισμική-εκπαίδευση

συνέχση ιστορικού προγραμματικού άξονα

ενημέρωση

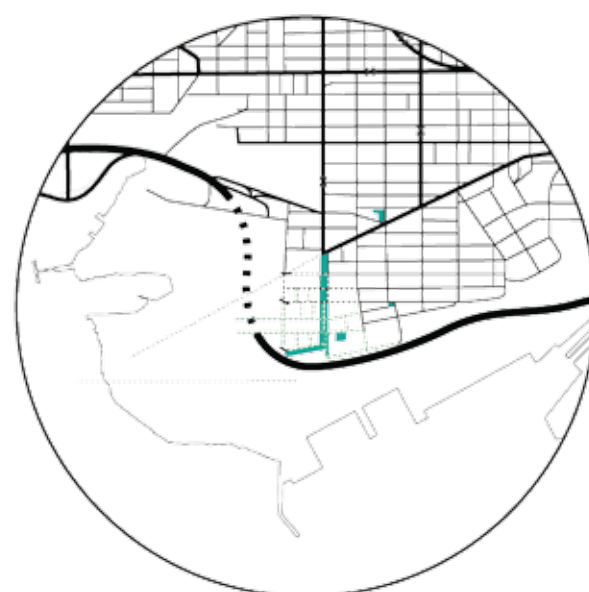
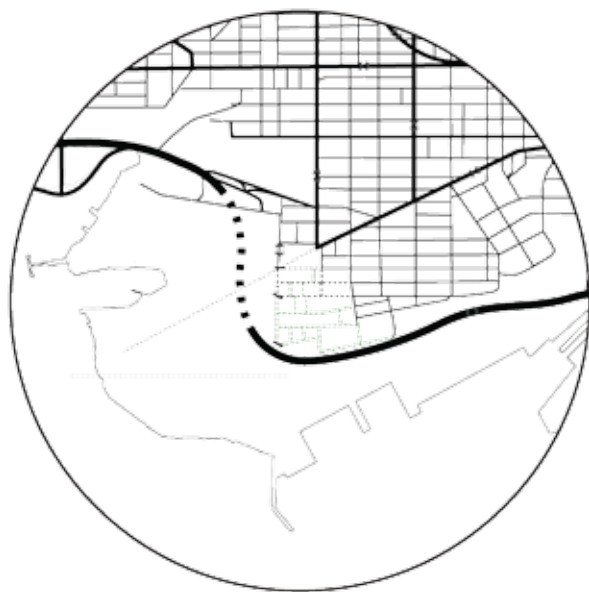
συνδεση με πολιτιστική ακτή Πειραιά

Λιμάνι

Συνολικά η παρέμβαση ξεκινά από την πόλη και καταλήγει στο παράκτιο μέτωπο. Εντός του αστικού τοπίου, ενοποιούνται οι διαδοχικοί ανοιχτοί ελεύθεροι χώροι της 25ης Μαρτίου και δημιουργούν έναν εναρκτήριο άξονα για ένα δίκτυο πεζοδρόμων το οποίο αναπτύσσεται, συνεχίζει και τελικά σβήνει εντός του χώρου παρέμβασης. Η τροποποίηση αυτή συμβάλει στην ομαλότερη σύνδεση του αστικού ιστού με τον ελεύθερο χώρο της περιοχής Λιπασμάτων. Μελλοντικά, θα μπορούσαν ενδεχομένως να ορίζουν τετράγωνα εντός των οποίων θα αναπτυχθούν οι χρήσεις όπως έχουν προαναφερθεί. Όσον αφορά τους δύο βασικούς άξονες, επί αυτών σηματοδοτούνται οι δύο κύριες εισόδους στο βιομηχανικό χώρο και συντελούν στη δημιουργία μιας πολιτιστικής διαδρομής που διατρέχει την έκταση και δίνει μια ευκαιρία αναγνώρισης και αναβίωσης του βιομηχανικού ίχνους. Στις δύο εισόδους τοποθετούνται σημεία πληροφόρησης, που ενισχύουν αυτήν την εμπειρία. Κατά μήκος της διαδρομής φιλοξενούνται ειδικές διαμορφώσεις οι οποίες θα μπορούσαν να αποτελούν σημεία στάσης αλλά και παιχνιδιού. Η διαδρομή αυτή διατρέχει και το συγκρότημα εκπαίδευσης και πολιτισμού, το οποίο χωροθετείται εντός και περιμετρικά του υαλοφράγματος. Τελικά, η διαδρομή καταλήγει στην θάλασσα προσφέροντας ένα σημείο παρατήρησης τόσο προς την Ψυττάλεια, όσο και μιας συνολικής εποπτείας του βιομηχανικού τοπίου. Εντός της διαδρομής κινούνται πεζοί, ποδήλατα και αυτοκίνητα. Ο τρόπος σύνθεσης αυτών των τριών τύπων κίνησης ανελύονται περαιτέρω σε επόμενο κεφάλαιο.

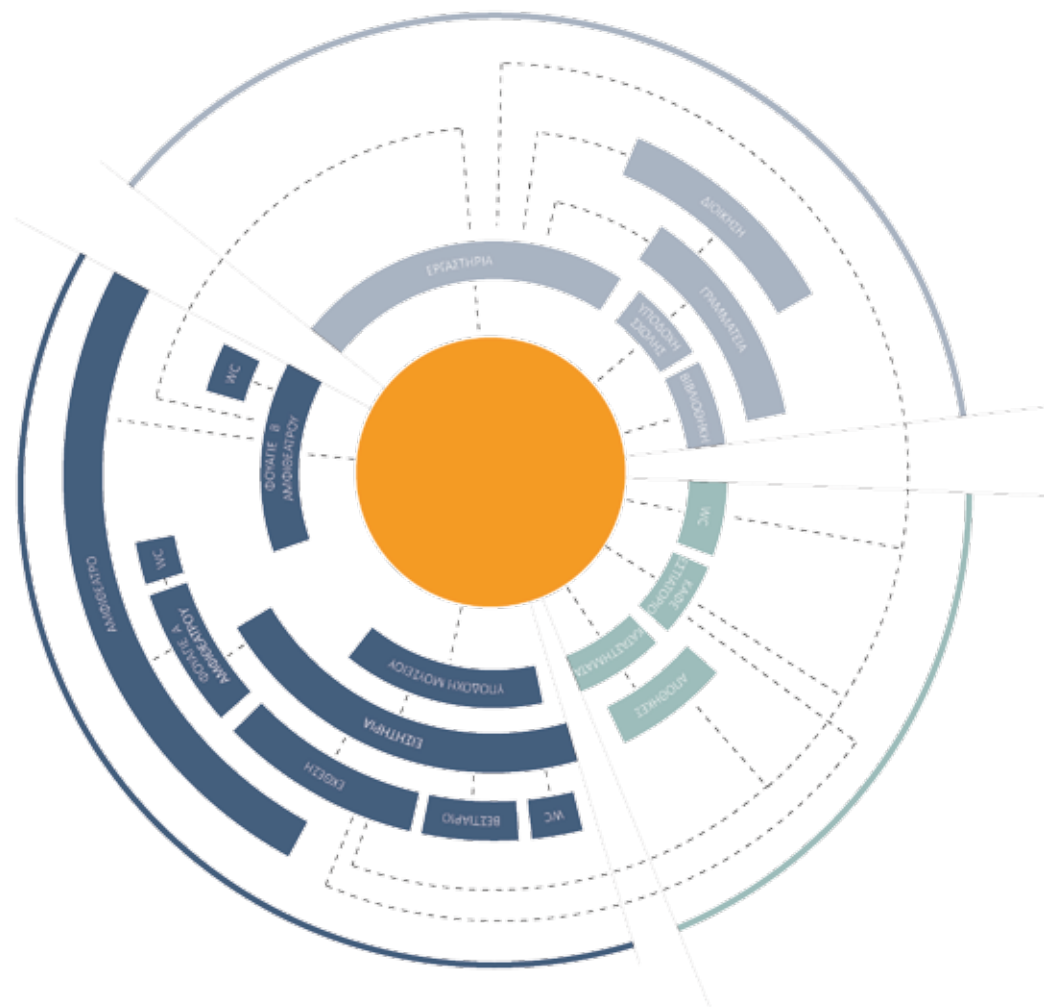

- ελεύθερης ταχείας κυκλοφορίας
- κύριες τοπικές αρτηρίες
- τοπική οδός
- περιορισμένης κυκλοφορίας (τρόλεϋ- λεωφορεία)
- πεζόδρομος
- διπλής κατεύθυνσης ειδικής διαμόρφωσης

- στάση monorail
- στάση τρόλεϋ
- στάση λεωφορείου

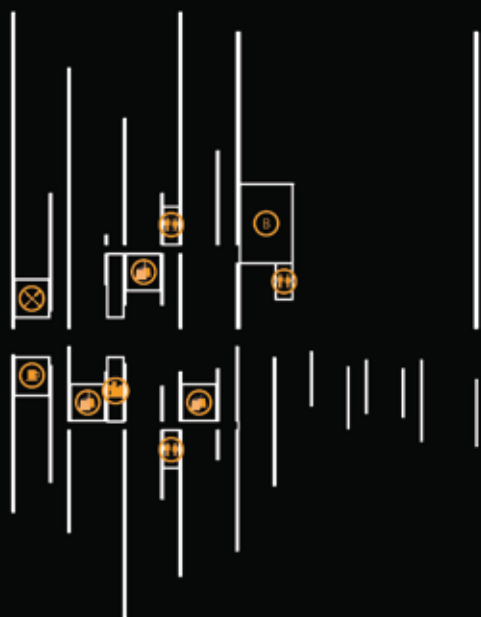
- ελεύθεροι χώροι

Παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί η συγκεκριμένη πρόταση. Σε επίπεδο χρήσεων αναγνωρίζονται τρεις ομάδες: εκπαίδευση, πολιτισμός και εμπόριο-αναψυχή.

Όλες οι λειτουργίες συνδέονται μεταξύ τους, αλλά κεντρικός πυρήνας και μέσο σύνδεσης αυτών είναι η πολιτιστική διαδρομή.

επίπεδο 0.00

επίπεδο +4.00

επίπεδο +8.00

_Αναψυχή

- καταστήματα
- αποθήκες
- εστιατόριο
- καφέ
- WC

_Πολιτιστική Διαδρομή

- πεζόδρομος, 1.1km
- ποδηλατόδρομος, 1km
- αυτοκινητόδρομος ήπιας κυκλοφορίας, 1km
- σημείο ενημέρωσης
- χώροι στάθμευσης

_Εκθεσιακό Κέντρο

- εισηγήρια
- βεστιάριο
- πωλητήριο
- ημιπαίθρια έκθεση
- έκθεση υαλοτεχνίας
- αίθουσα προβολών

_Αμφιθέατρο

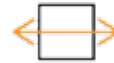
- φουαγιέ Α
- φουαγιέ Β
- αίθουσα αμφιθεάτρου
- WC

_Σχολή Γαλοτεχνίας

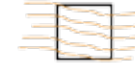
- γραμματεία
- διοίκηση
- βιβλιοθήκη
- αναγνώστηριο
- εργαστήριο φυσητού γυαλιού (glassblowing)
- εργαστήριο χυτού γυαλιού (kiln-casting)
- εργαστήριο ψημένου γυαλιού (fused glass) και επεξεργασίας με φλόγιστρο (lampworking)
- εργαστήριο σχεδίου-σύνθεσης και καλλιτεχνικής επεξεργασίας
- εργαστήριο υπολογιστών και ψηφιακών μέσων
- WC

i. δομή

ii. κίνηση

iii. έδαφος

α. άξονες επεξεργασίας

i. τομή υαλουργείου | αναγνώριση δομικών στοιχείων

ii. επανάληψη τοιχώματος- πλάκας

ii. επανάληψη πλήρωσης | μεταλλικός σκελετός

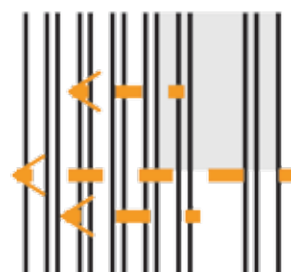

β. δομικά στοιχεία | το τοίχωμα και ο μεταλλικός σκελετός

γ. διαχωρισμός λειτουργίας σε ζώνες

i. διέλευση κάθετων κινήσεων | πορεία προς την θάλασσα

ii. διάτρηση των τοιχίων | ένωση λειτουργιών

δ. διάτρηση του τοιχείου | δημιουργία κάδρου

i. όψη υαλοργείου

ii. αναγνώριση κορυφογραμμής- στέγασης

iii. αποκοπή τμήματος

iv. επανάληψη τμήματος

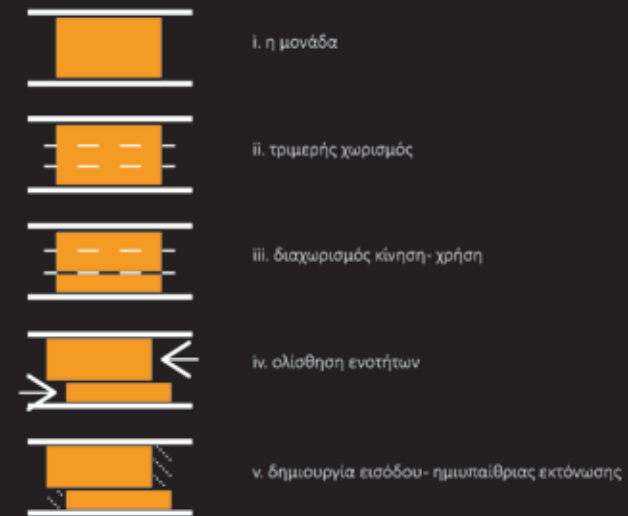

ε. στέγαση | μίμηση

Όσον αφορά τις μεμονωμένες χρήσεις, τους κλειστούς χώρους, τους ανγνωρίζουμε στην σύνθεση ως μονάδες. Η μονάδα μορφοποιείται βάσει συγκεκριμένων κινήσεων.

Τοποθετείται μεταξύ των τοιχωμάτων και δέχεται τριμερή διαχωρισμό. Το 1/3 δίνεται στην κίνηση-είσοδο και τα 2/3 στην εκάστοτε χρήση. Μέσω της ολίσθησης των δύο αυτών κομματιών ενισχύεται η είσοδος και δημιουργείται ημιυπαίθρια εκτόνωση.

Η τομή της διαμορφώνεται από την στέγαση δίνοντάς της συγκεκριμένο σχήμα. Οι τοποθετούμενες χρήσεις(εργαστήρια υαλουργείας) έχουν ανάγκη ψηλοτάβανους και μεγάλους χώρους, που σε ένα επόμενο στάδιο επεξεργασίας θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν ένα ιδανικό σύστημα εξαερισμού. Η μονάδα δέχεται δύο επίπεδα κάλυψης. Ένα πρώτο διάφανο, το οποίο καλύπτεται από ημιδιάφανο ή και αδιαφανές στέγαστρο

α. διαμόρφωση της μονάδας | κάτοψη

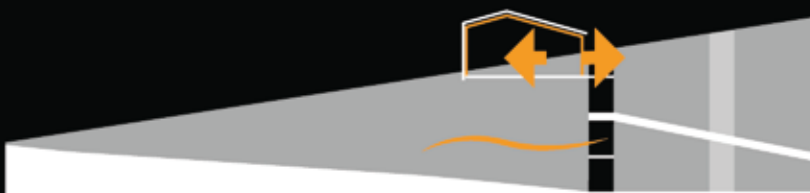
β. διαμόρφωση της μονάδας | τομή

γ. επίπεδα κάλυψης

i. μερική αιώρηση | άνοιγμα εργαστηρίου προς τον ημιυπαίθριο

ii. πλήρης αιώρηση | άνοιγμα εργαστηρίου προς την κίνηση

δ. σχέση μονάδα- έδαφος

Σε σχέση με το έδαφος, υπάρχουν μονάδες που αιωρούνται μερικώς και βρίσκουν εκτόνωση σε ημιυπαίθριες διαμορφώσεις, ενώ άλλες αιωρούνται ολικώς και ανοίγονται προς το δίκτυο κινήσεων. Αυτό εξαρτάται από το είδος της χρήσης, πόσο «βαριά» ή όχι θα είναι και αν θα υπάρχουν αναγκες εφοδιασμού (πχ. εργαστήρια).

Συνολικά η στέγαση ξεκινώντας από ημιυπαίθριους χώρους τείνει να αγκαλιάσει τη μονάδα.

υαλοτεχνεία

τουρισμός

αναψυχή

α. τυπολογίες χρηστών

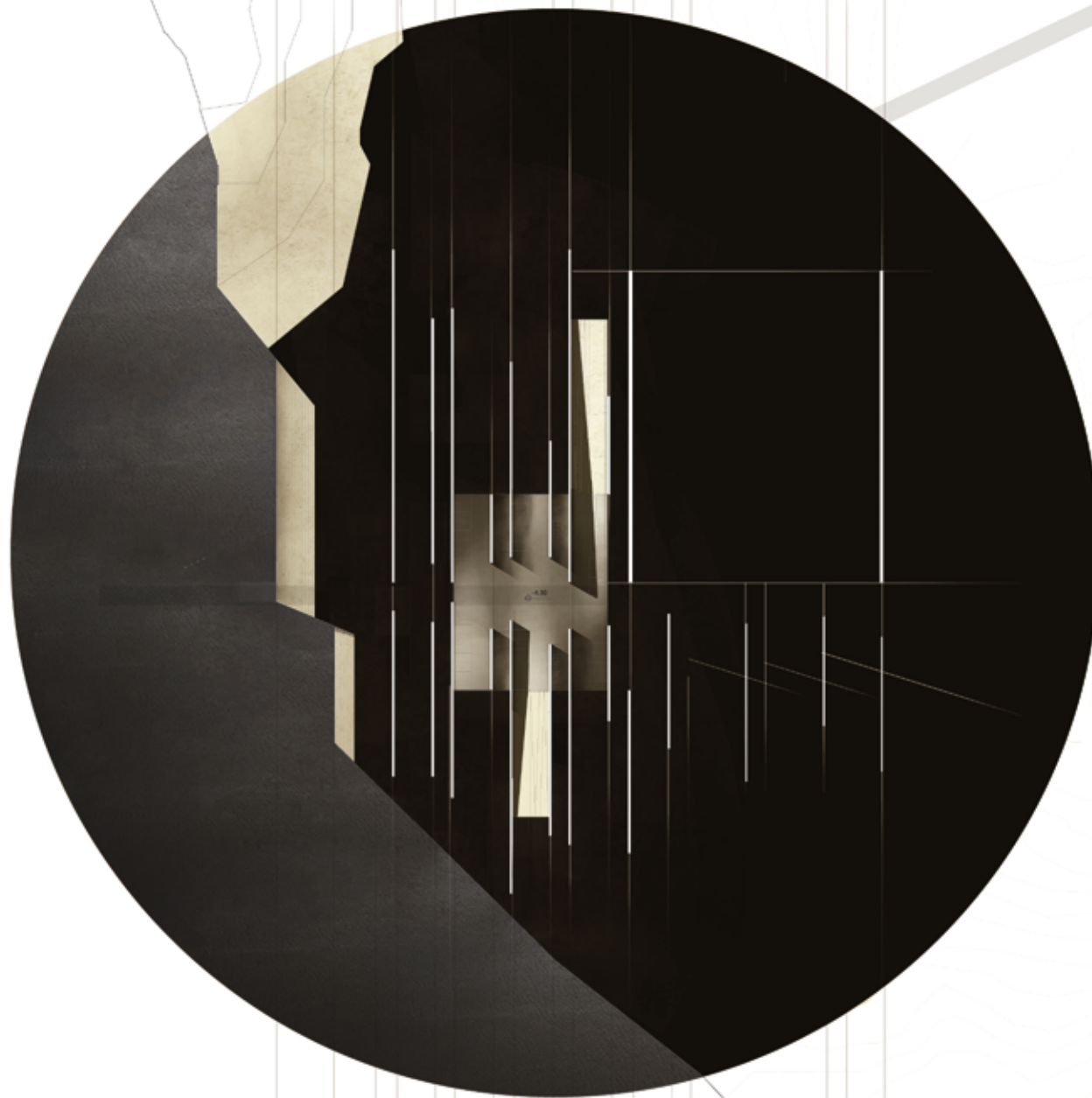
Συνολικά η σύνθεση απευθύνεται σε τρεις τύπους χρήστη. Τα άτομα που ασχολούνται με την υαλοτεχνεία, τα άτομα που επισκέπτονται τον χώρο ως εναλλακτικό τουριστικό πόλο (πολιτισμός) και τα άτομα που χρησιμοποιούν την έκταση ως χώρο αναψυχής. Οι τρεις αυτές τυπολογίες σε επίπεδο χωρικής εμπειρίας μπλέκονται μεταξύ τους και δημιουργούνται παράλληλες δράσεις. Το πλέγμα των κινήσεων σε συνδυασμό με την ανοιχτή διαμόρφωση της σχολής, καθιστούν το κομμάτι της εκπαίδευσης έκθεμα για τον εξωτερικό παρατηρητή. Βρίσκει λοιπόν κανείς ζωή σε όλες τις στάθμες του συγκροτήματος και όλες οι δράσεις συνυπάρχουν και μπλέκονται μεταξύ τους.

γ. σχέσεις σύνδεσης

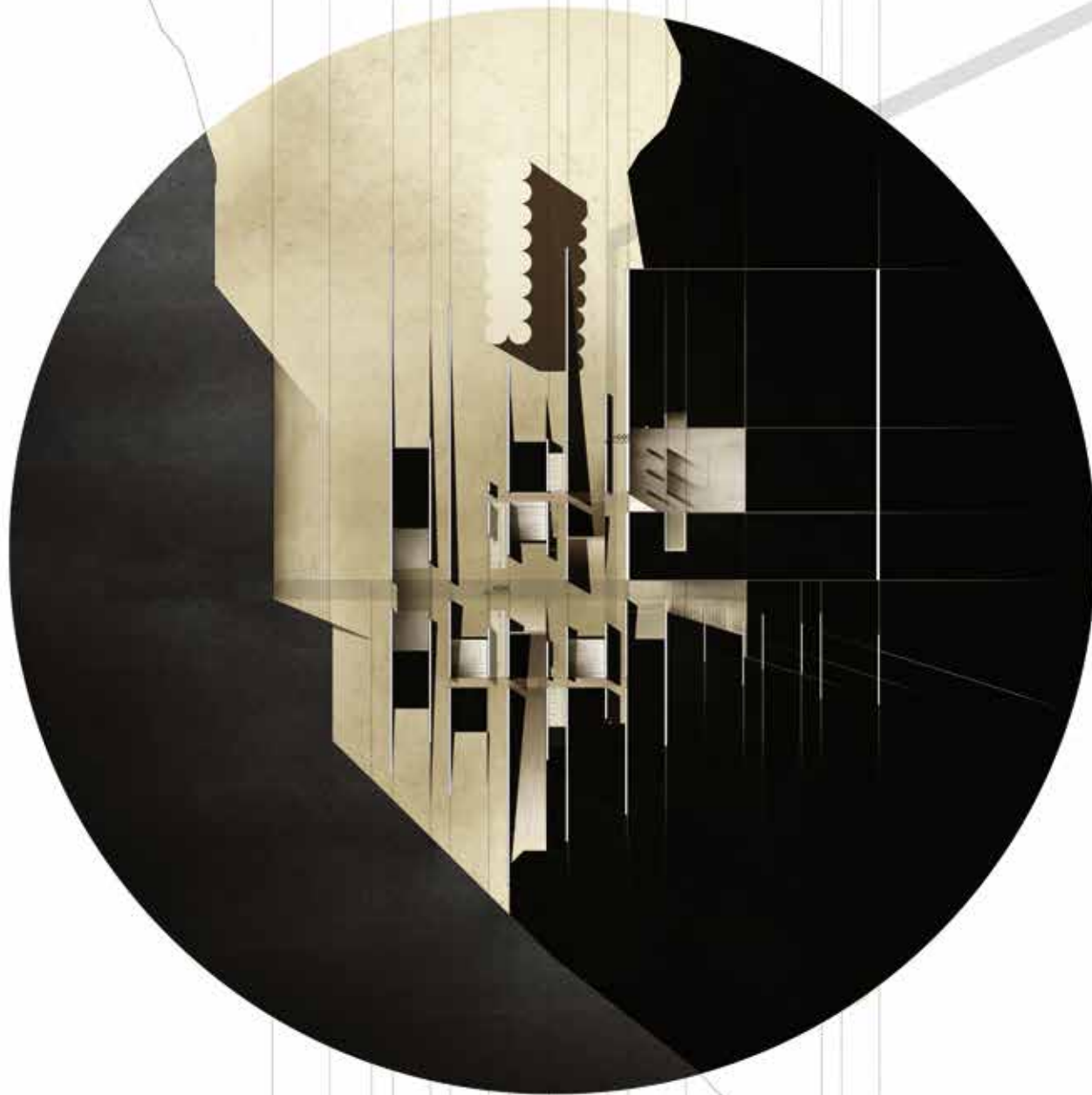

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

01 ΚΑΤΟΨΗ -4.00
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

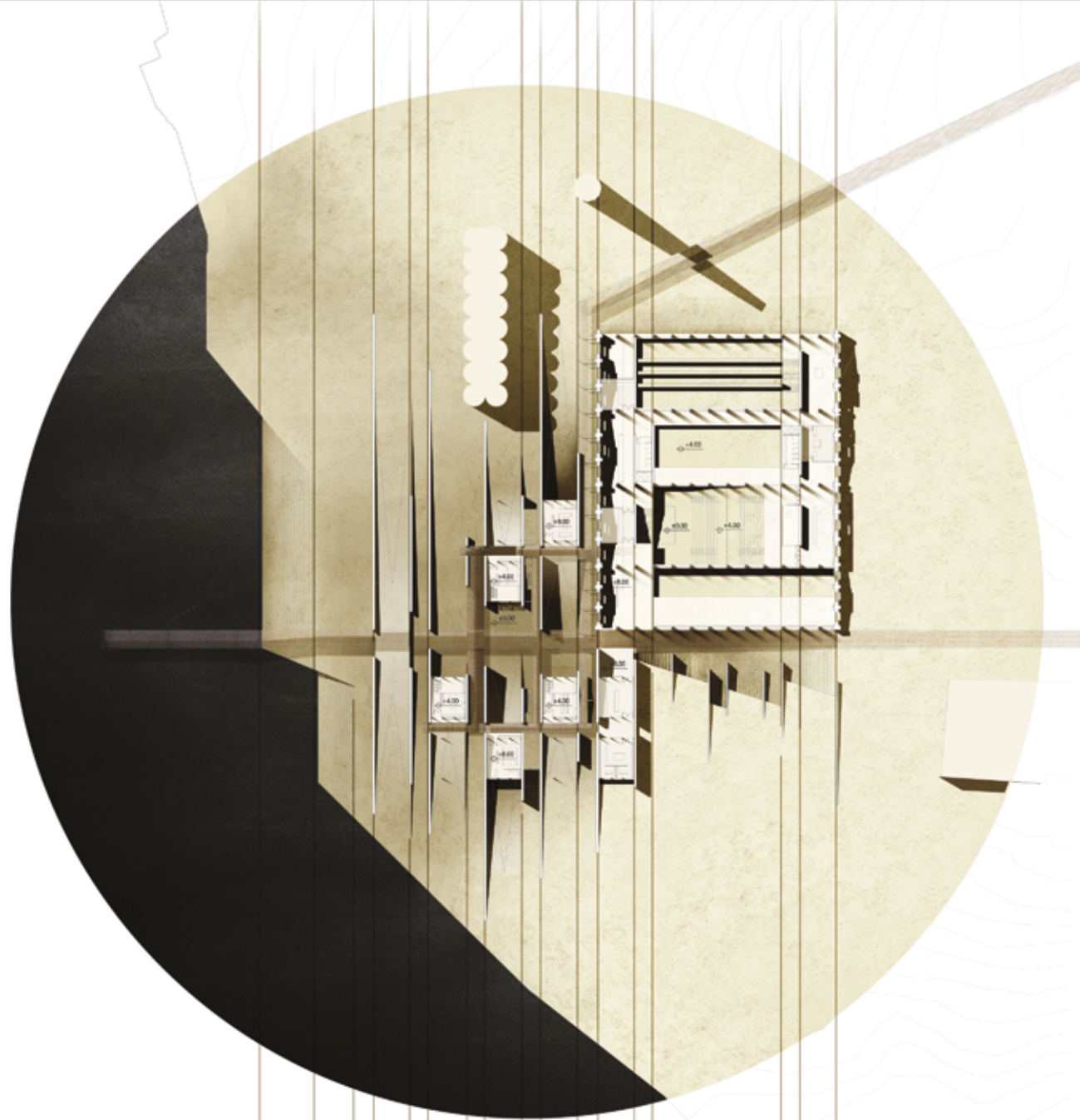
02 ΚΑΤΟΨΗ ±0.00
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

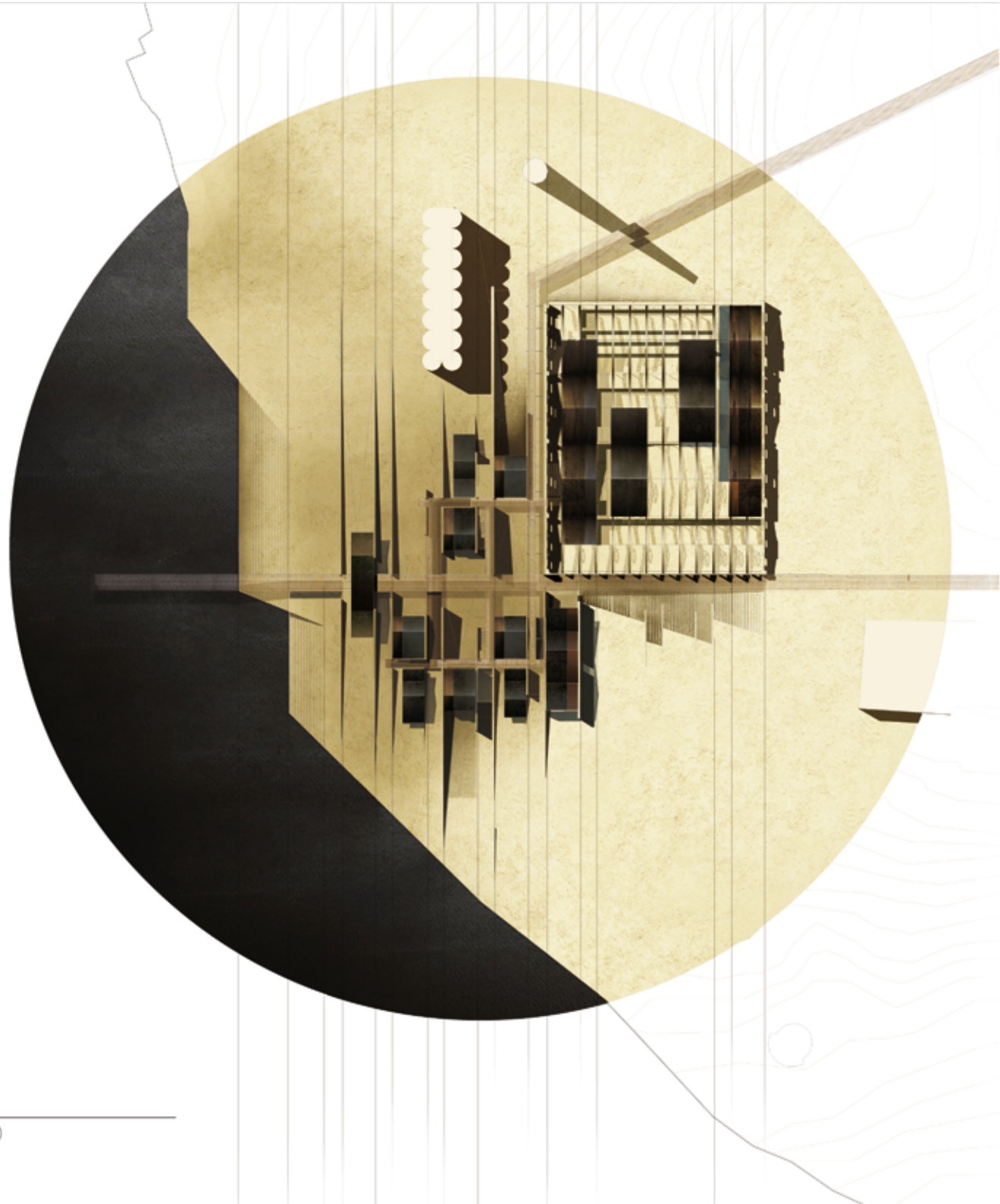
03 КАТОΨΗ +4.00
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

04 ΚΑΤΟΨΗ +8.00
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:500

05 КАТОЦН +8.00
КЛІМАКА 1:500

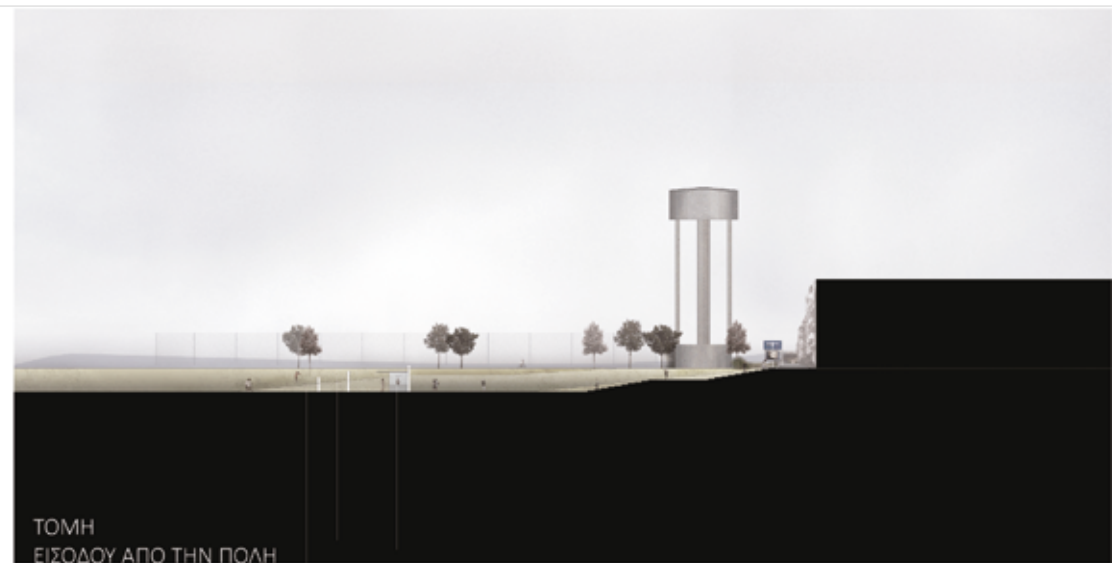
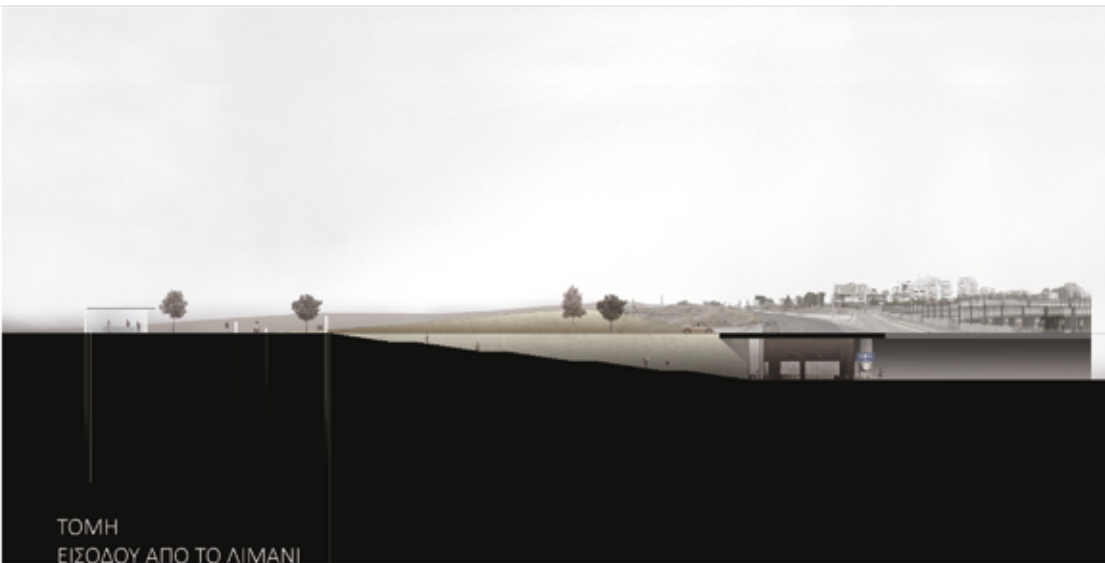

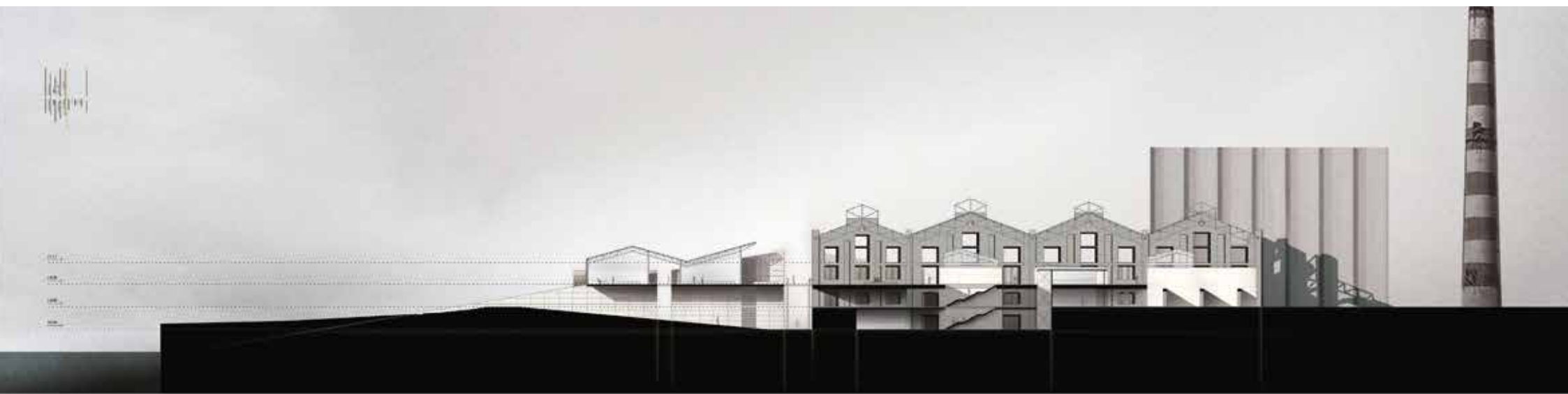
ΚΑΤΩΦΗ
ΕΙΣΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ

ΚΑΤΩΦΗ
ΕΙΣΟΔΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΗ

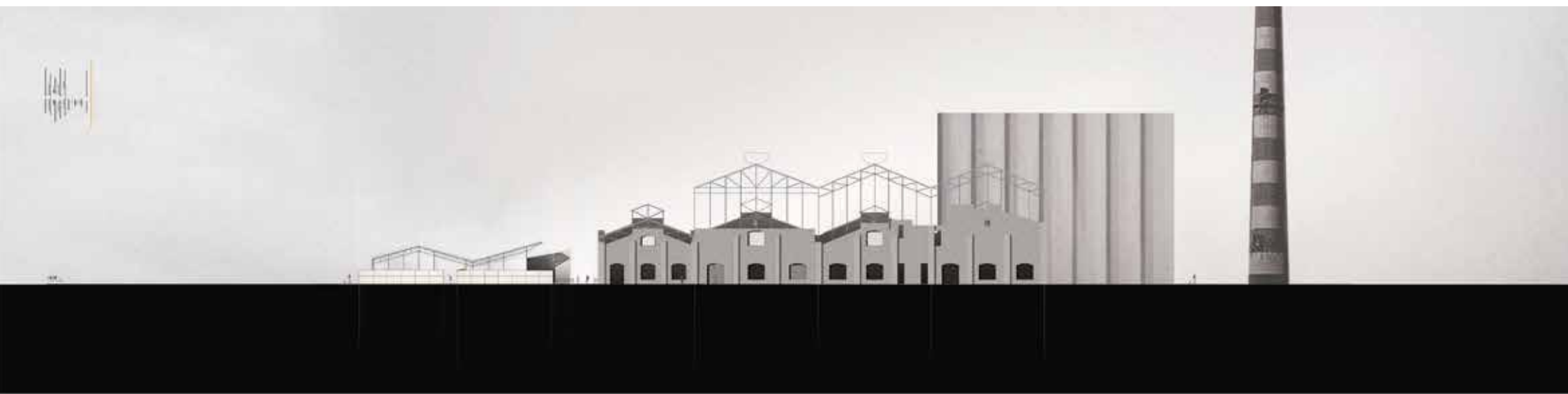

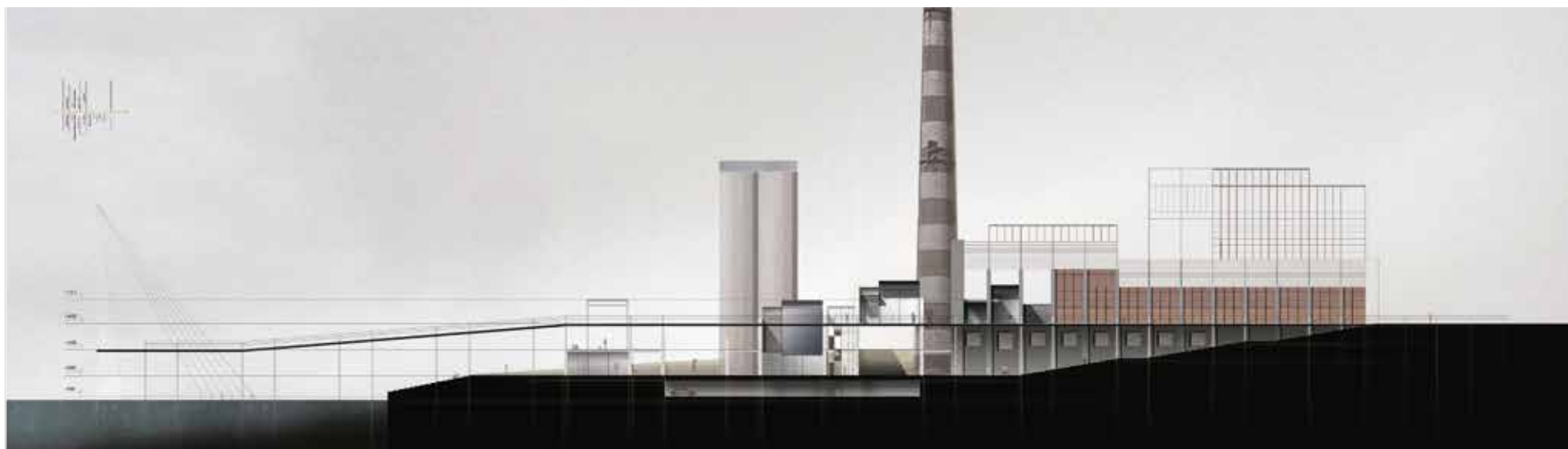

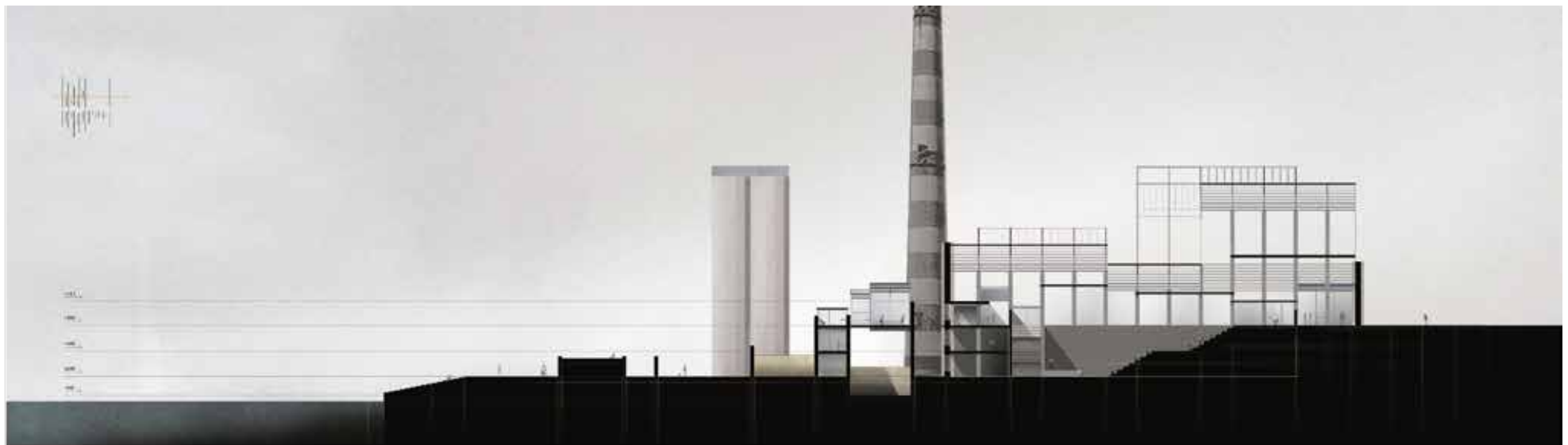

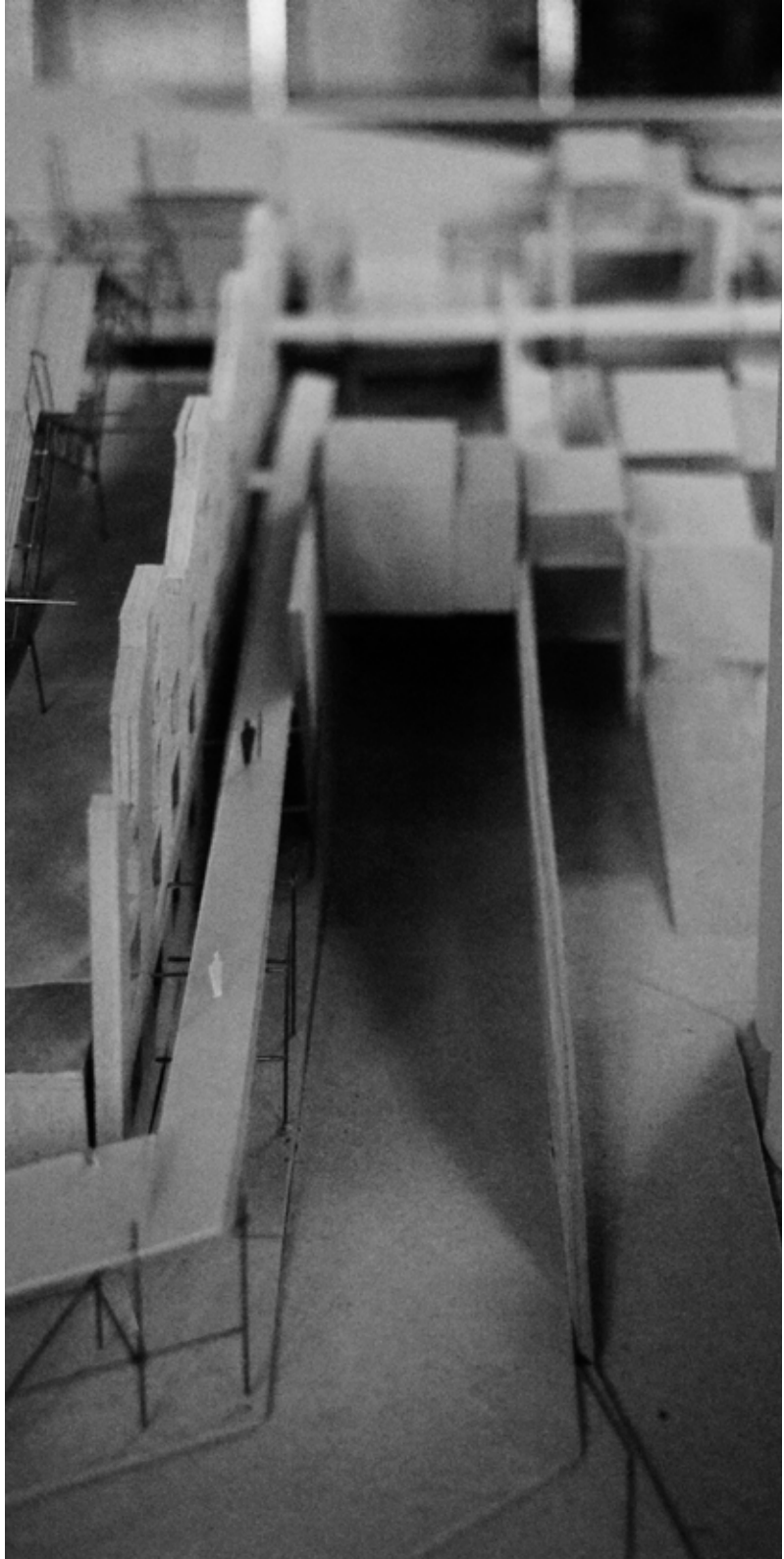

ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ

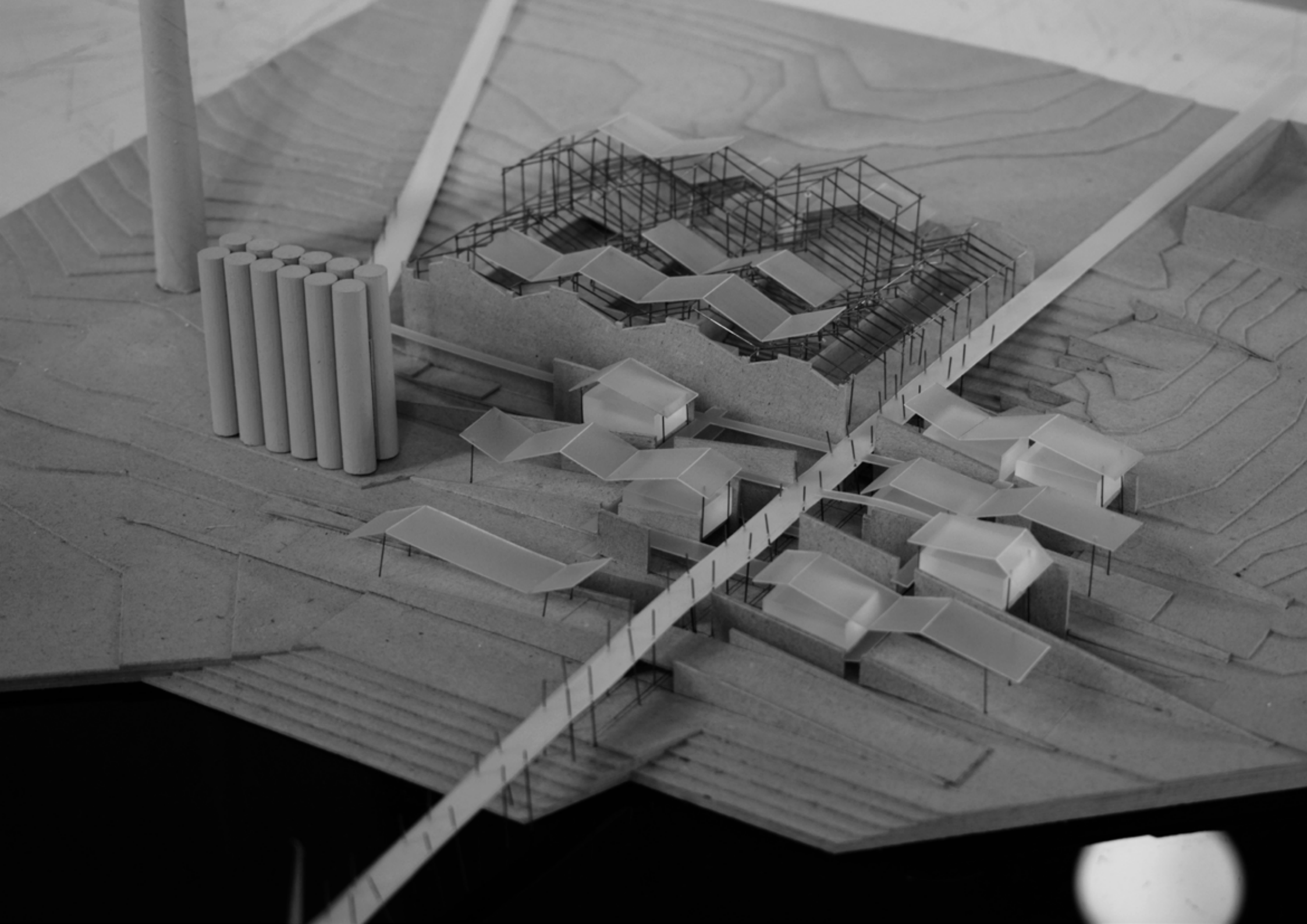

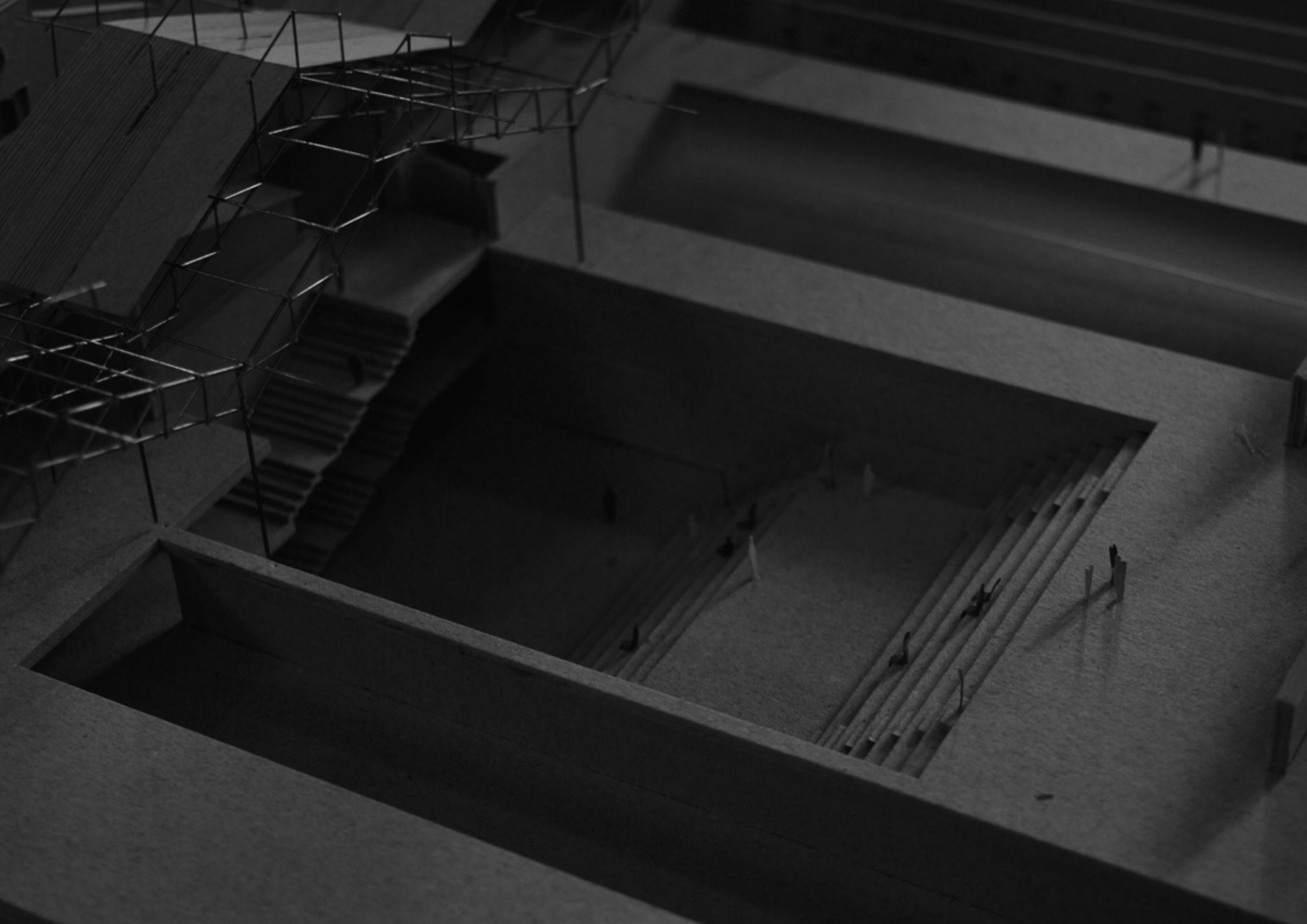

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελένη Μαΐστρου, Δήμητρα Μαυροκορδάτου, Γιώργος Μαχαίρας, Νίκος Μπελαβίλας, Λήδα Παπαστεφανάκη, Γιάννης Πολύζος, *Ανώνυμη Ελληνική Εταιρεία Χημικών Προϊόντων και Λιπασμάτων(1909-1993), Λιπάσματα Δραπετσώνας*, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς (Αθήνα, 2007)

Κώστας Χατζιώτης, *Πρόδρομος Μποδοσάκης Αθανασιάδης(1891-1979)*, Ίδρυμα Μποδοσάκη (Αθήνα, 2005)

Νίκος Μπελαβίλας, *Σημειώσεις για την Ανάπλαση της Λιμενοβιομηχανικής Ζώνης Δραπετσώνας-Κερατσινίου*, Σημειώσεις ΕΜΠ (Πειραιάς, 2015)

Γεώργιος Μελαδάκης, *Ένα σύγχρονο παράδειγμα πολεοδομικού σχεδιασμού στο λεκανοπέδιο Αττικής: Η βιομηχανική ζώνη της Δραπετσώνας*, Διπλωματική Εργασία Σχολής Αγρονόμων και Τοπογράφων Μηχανικών, ΕΜΠ (Αθήνα, 2011)

Δημήτρης Μπαλαμπανίδης, *Αναπλάσεις σε Παράκτιες Λιμενοβιομηχανικές Ζώνες: Το Παράδειγμα των Λιπασμάτων Δραπετσώνας*, ΕΜΠ (Αθήνα, 2009)

<http://www.organismosathinas.gr/>

<http://www.olp.gr/el/>

<http://keratsini-drapetsona.gr/index.php/el/>